Nagy-Kanizsa. Negyedik évfolyam. 19. szám 1865. julius 1-én.

Zala-Somogyi Közlöny.

Ismeretterjesztő lap

a

szépirodalom, kereskedelem, ipar, gazdászat, tudomány és müvészet köréből.

A somogymegyei gazdasági egyesület hivatalos lapja.

Megjelen a lap legalább egy iven januar hó 1-től kezdve minden hó 1-én 10-én és 20-án. — Előfizetési ár postán szétküldéssel és helyben házhoz hordva egész évre 5 frt.; félévre 3 frt. Negyed évre 1 frt 70 kr — Minden előfizető a tulajdonos kölcsön könyvtárát az eddigi fennálló feltételek mellett fél áron használhatja. — Nyilttér egy Petit sorért 10 kr. — Hirdetések hat hasábos Petit sorért 1-ör 7 kr, 2-or 6 kr. és minden további beiktatásért 5 kr. s bélyegdijért 30 kr. fizetendő. A beiktatási dij s a lap kezelését illető minden tárgy a kiadó hivatalhoz Nagy-Kanizsára; a lap szellemi tartalmát illető közlemények pedig, ugy minden levelek bérmentve a szerkesztőséghez küldendők Kaposvárra.

Előfizetési fölhivás.

Közeledvén jul. 1-je, tisztelet és bizalommal kérjük fel azon t. előfizetőinket, kiknek előfizetési ideje lejár, hogy azt megujitani sziveskedjenek. Általában felkérjük lapunk támogatására az irodalom és ügy barátait.

A szerkesztőség.

A keszthelyi országos gazdász-erdészeti tanintézet.

Minél mélyebben óhajtá az ország hazai müvelésünk okszerü fejlődésének érdekében, a mi gazdasági viszonyainkhoz alkalmazott gazdászati tanintézetek mielőbbi felállitását, annál örvendetesebb, hogy ezen méltánylásra érdemes óhajtások egy részben már a valósuláshoz közel állanak.

A Felséges Urunk királyi nagylelküsége által 1857-ben adományozott alapból az országban három gazdasági tanintézet felállitása határoztatván el: Keszthelyen, Debreczenben, s egy a kárpátaljai felvidéken, ezek közül az első, t. i. a keszthelyi még ez évi október elején bizonyosan meg fog nyittatni.

Ezen tanintézet igazgatója már rég ki van nevezve, a tanrendszer megállapitva, a tanépületek ugy a magasb gazdászati tanoda, valamint a földmives-oskola számára már teljesen elkészitve s felszerelve vannak. A 200 holdnál nagyobb minta-gazdászati tér már mivelet alatt áll, s minden gazdasági épületek az intézethez méltólag fel vannak a kies keszthelyi határ egy kellemes pontján állitva, hol a földmüves-oskola diszes épülete is áll.

A felsőbb gazdasági tanoda benn a városban egy diszes épületben van berendezve; birand könyvtárral, muzeummal s vegyészeti muhelylyel. Benne határozatlan számban nyerhetnek a belépő ifjak elméleti s gyakorlati oktatást kétéves tanpálya alatt a mezőgazdászat, erdészet, szöllőmüvelés és pinczemesterség minden ágazataiban, valamint haszonkertészet és gyümölcstenyésztésben is, melyekre nézve az intézet jól berendezett szöllő s gyümölcskertje bő alkalmat nyujtand; de itt van helyben a sok hires balatonmelléki szöllő, — itt a város, de kivült az uradalom jól fentartott erdői, erdészeti tanulmányozások végett, — itt az intézet iránti becses részvétét nagylelküleg tanusitott lelkes gróf Festetics Tasziló ritka szép juhászata, s marhatenyészete, — itt pontosul össze okszerüleg rendezett nagy mezőgazdászata, melyek mind ugyanannyi becses módot nyujtanak az intézeti minta-gazdászaton kivül is gyakorlati tanitásra és tanulásra.

A felső tanodába oly ifjak vétetnek fel, kik a felgymnasiumi, vagy felreáliskolai tanpályát bevégezték s vizsgát tettek, azontul pedig egy évet már gyakorlati gazdaságnál eltöltöttek, — mert az itteni tantárgyak alapos felfogására szükséges, hogy az ifjak a gazdasági tárgyakban némi gyakorlati ismerettel s avatottsággal birjanak, mert a czél az, hogy az ifju, ki ezen intézetben két éven át alaposan képeztetik a mivelt s okszerü mezőgazdászatban, s annak minden ágazataiban, — az állattanban, géptanban, földismében, gazdasági mértanban, növénytanban, erdészetben, szőlőmüvelésben, borkezelésben és egy müvelt mezőgazdának szükséges jogi ismeretekben is oly alapos elméleti s gyakorlati beavattatást nyerjen, jelleme, erkölcsisége és megbizhatósága annyira megszilárdittassék, hogy tanpályája bevégzésével akár saját maga gazdasága okszerü s hasznos kezelésére, akár pedig egy hü, tevékeny s okszerü gazdatiszti állomás hasznos betöltésére alkalmas legyen.

Óhajtandó tehát, hogy e nagy földmüvelő ország reményteljes ifjai közül minél többen e diszes és hasznos pályára nyerjenek kedvet, mert habár csak elismerést érdemel, hogy a jogi pályán aránylag oly számosan törekszenek keresni jövőt, de hazánkban az első vonalon álló mezőgazdászati érdek is az eddiginél nagyobb figyelemre lévén méltó — kivánatos, hogy ifjaink közül többen a gymnasiumi pálya bevégeztével a gazdasági tanintézetekben törekedjenek a haza hasznos polgáraivá képezni magukat. Nagybirtoku főuraknak előnyös alkalom nyilik ezáltal, okszerüen képezett gazdatisztekről gondoskodni, s a közép-birtokos osztály is csak utódai jólétét állapitandja meg, ha gazdaságra szánt fiait előbb ezen intézetben képezteti ki.

Keszthely, a kies Balaton partján kellemesen fekvő csinos egészséges mezőváros, sok tisztes polgára van, kiknél a gazdászati tanulók illendő s jutányos ellátást nyerhetnek. A tanári kar minden igyekezetét arra forditandja, hogy az ifjaknak a tanórákon kivül is vezetője s baráti oktatója legyen. A tanpénz mérsékelt, egész évre csak 10 ft., a mi a muzeum s könyvtár gyarapitására forditatik. Van már eddig is Felséges Urunk legmagasabb kegyelméből négy iskolai ösztöndij engedélyezve évenkinti 200 fttal, a legszegényebb sorsu, de legszorgalmasb tanulók fölsegélésére. Főuraink ismert nagylelküsége s a gazdasági érdekek iránti nemes áldozatkészsége reményleni engedi, hogy általuk is még több hasonló ösztöndij fog alapittatni; sőt várni lehet, hogy a hazai gazdasági egyesületek, — követve a zalai gazdasági egyesület nemes példáját, — kebelükbeli ifjak javára hasonló ösztöndij-alapitványokról fognak hazafiasan gondoskodni, akár a megfelelő tőke letétele, akár az évi járadékok biztositása által, mi a nmlgu m. kir. helytartótanácsnál, melynek főfelügyelete alatt ezen intézetek állanak, leszen bejelentendő.

A keszthelyi gazd. tanintézet másik fontos részét képezi a földmives-iskola, mely az intézeti gazdatisztnek s egyszersmind a földmives-iskola tanárának vezetése alatt álland. Oly ifjak vétetnek fel ebbe, kik az elemi iskolát jól bevégezték, irni, olvasni tudnak, és a számtan elemeit ismerik, a 17-dik évet meghaladták, a gazdálkodást próbálták, s becsületes magukviseletét hitelesen beigazolják. Ezek is két évig tartó elméleti s gyakorlati kiképeztetést nyernek a mezőgazdászat, állattan, földisme, erdészet, szöllő- és borkezelés, gyümölcstenyésztés gyakorlati részeiben, s ez által rendtartó, engedelmes, okszerü kis gazdákká, vagy derék gazdasági cselédekké gondosan fognak képeztetni. Az intézeti minta-gazdászatnál minden gazdasági munkákat ők végzendik, hogy gyakorlati kiképeztetésük annál sikeresebb legyen, s a gazdasági csinossághoz, takarékossághoz annál inkább hozzászoktattassanak. De ezen gazdasági munkájuk megállapitott bére a napszámkönyvbe javukra fog bejegyeztetni, s élelmeztetésük költségei egy részének fedezésére forditattni. A földmives-iskola terjedelmes csinos épülete a mintagazdászat s gazdasági udvar közelében van, s oly berendezést nyert, hogy husz földmives-tanoncz benne elhelyeztethetik, s tiszta, egészséges szállással és élelmezéssel ellátattathatik, — folytonosan a földmives-tanárnak ügyelete alatt lévén, ki szintén az épületben lakik. A teljes ellátás lehetőségig jó s jutányos lesz; s a hagyadó szegényebbjeire nézve évenkint 50 ftnál alig leend drágább, mihez pótlékul az általuk teljesitett munkabér járuland. A téli időszakban inkább az elméleti, nyári időszakban pedig gyakorlati kiképeztetésükre fog figyelem forditattni. Vagyonosabb kis gazdák nem tehetnek nagyobb jót fiaikkal, mintha ezen intézetben kiképeztetik azokat jóravaló gondos gazdákká. A nagyobb földbirtokosok pedig, kik tapasztalásból tudják, mily nyüg és baj a tudatlan cseléd, hasznosabb s okszerübb dolgot nem tehetnek, mintha ezen intézetbe jóravaló közrendü ifjakat küldenek kiképeztetés végett, ugyis az vala főczélja a földmives-iskola felállitásának, hogy ezen átalános sajnálkozással érzett szükségen segitve legyen; mire ime, itt a kedvező alkalom. Bár az uradalmak s gazdasági egyesületek nemes példával mennének elő! Ezen iskolában is van Ő Felsége legmagasb kegyelméből négy ösztöndij, négy legszegényebb jó gazdatanoncz számára alapitva, melyeknek elnyeréséért majd az intézet megnyitása után az igazgatóság utján kell a nmlgu m. kir. helytartótanácshoz folyamodni. A legbuzgóbban kell óhajtani, hogy nagyobb birtokosaink minél több ily alapitványról gondoskodnának, miszerint a jól képezett becsületes gazdacselédek száma az országban szaporodjék, hiszen az itt két éven át képezendő ifjak mint jó parasztgazdák, cselédek, haszonkertészek, vinczellérek, pinczegazdák leszenek használhatók, mi mindenféle állapotu gazdaságnál egy nagy hiányt pótoland.

Megemlitendő még, hogy az intézetnél két segédtanári, valamint az intézeti gazdatiszti s egyszersmind földmives-iskolai tanári állomásokra pályázat van hirdetve, s f. é. julius 17-ig leszenek a kellő igazolványokkal felszerelendő folyamodványok a nmlgu m. k. helytartótanácsnál beadandók. Valamint örvendetes reményt, sőt bizonyosságot nyujt Felséges Urunknak örökre emlékezetessé maradó legmagasb ittenléte alkalmával kiadott s nagylelkü atyai gondoskodását ismét tanusitó kézirata, hogy a már engedélyezett debreczeni gazd. tanintézetre nézve is a tárgyalások haladék nélkül befejeztetvén, az szintén mielőbb meg fog nyittatni, s mindazon előnyöket nyujtandja, melyek fentebb érintettek, hasonlóképen a kárpátaljai vidékeknek szánt gazdasági tanintézet ügye is kiváló gondoskodás tárgya lévén, annak valósulása sem fog sokáig haladni.

— — —

Gazdasági állatjaink adás-vevésénél előforduló törvényes kezességi vagyis jótállási hibák s bajokról.

Ki csak némileg figyelemmel kiséri az állatgyógyászat hazánkban jelen állását, tapasztalhatja, hogy az nálunk a gyarapodás terére még nem emelkedhetett, mert nem voltak hazánknak alig számban állatorvosai, kik elegendő igyekezetet, erőt s képességet fejthettek volna annak müvelésére s gyarapitására; s jelen időben is, a midőn hazánk Pesten létező állatgyógyintézetéből évenként 30—40 kiképezett okleveles állatorvos lép a nyilvános hazai állatgyógyászat gyakorlati terére, annak terjesztésére s gyarapitására irányzott törekvéseinkben igen sok az állatorvosok hiányában bevett szokásokat, eljárásokat, s akadályokat, mint például a még itt-ott szokásos kuruzsolást, a gyógykovácsoknak (Curschmiede) kérődző állatjaink orvoslására felhasználását stb. kell leküzdenünk, hogy az állatgyógyászatot kellőleg gyarapithassuk s müvelhessük.

Ezen érintett körülmény következése az is, hogy állattenyésztő és tartó t. közönségünk gazdasági állatjaink azon nagyobbrészt orvosolhatlan hibái, s bajairól nem bir elegendő ismereteket, mely bajokat törvényeink — törvényes kezességi, vagyis jótállási hibák s bajoknak meghatározott mert azok állatjaink kellő használtatását gátolják, kárositják, mert azon hibák s bajok által adás-vevéseknél a vevők igen gyakran, s igen érzékenyen, megkárosittatva találják magukat — nem bir kellő ismeretekkel, hogy a megvásárolt állatnak oly törvényes jótállási hibája lehet, melyet a törvény a vétel bizonyos határidő alatt lefolyása alatt vissza helyezi, megsemmisiti.

Minélfogva szándékom állattenyésztő s tartó t. közönségünkkel azon törvényes kezességi vagyis jótállási hibákat s bajokat közölni, melyeknél a vétel törvényeink értelmében visszahelyeztethető s megsemmisithető u. m.

I. Minden baj, mely eladás után 24 óra lefolyása előtt az állatnál beáll, ha csak arról a vevő nem okozható.

II. A l o v a k n á l visszaadhatási határidők következők:

1. Csira, butacsira, (Dummkoller) 30 nap.

2. Hókkanóság, csökönösség, makacsság (Stätigkeit, Stützigkeit). 30 nap.

3. Gyanus mirigy és taknyosság. (Verdächtige Drüse und Rotz.) 15 nap.

4. Hevenyes taknyosság. — (Acuter Rotz) 15 nap.

5. Fulladozás, száraz kehesség. — (Dampf) 15 nap.

6. Bőrféreg. — (Hautwurm) 30 nap.

7. Havivakság, havihályog tyukhályog. — (Monatblindheit.) 30 nap.

8. Fekete hályog, szép vakság. (Schwartzer-Staar, Schönblindheit.) 30 nap.

III. A t e h e n e k n é l visszaadhatási határidők következők:

1. Francia-kórság. — (Franzosenkrankheit.) De csak azon esetben, ha a tehén tejelés vagy tenyésztésre vétetett 30 nap.

IV. A j u h o k n á l visszaadhatási határidők következők:

1. Májmétely, májféreg, májrothadás. (Leberegel, Egelseuche, Leberfäule) 2 hónap.

2. Rüh, kosz. — Szabies Kraetze, Raude. 8 nap.

3. Juhhimlő. (Schafpocken.) 8 nap.

V. A d i s z n ó k n á l visszaadhatási határidők következők:

1. Borsoka kór (Finnen krankheits) 8 nap.

Hogy pedig ezen hibák és bajokkal a vétel a meghatározott határidőben hatóságilag, törvényesen visszahelyezhető legyen, szükséges a megvásárlott hibagyanus állatot két állatorvos vagy gyógykovács által, a meghatározott állatorvosi elvek szerint megvizsgáltatni, s a körülményről a birói eljáráshoz szükséges hiteles okmányt kiállittatni.

A tárgy ezen felületes érintése, az ez a jótállási hibák és bajok megnevezése után, hogy azok előforduló esetekben felismerhetők is legyenek, alkalmilag azok alakját, lényegét természetét fogom t. gazdászati közönséggel közölni. *)

Nagy-Kanizsa april 12-én 1865.

MÁÁR NÁNDOR.
állatorvos.

VIDÉKI TUDÓSITÁS.

Iske, junius hó 17-én 1865.

Tekintetes szerkesztő ur!

A minden szép és jóra törekvő czélnak szükséges, hogy annak idejében egy nagy lelkü pártfogója is legyen, a mechanikai világ productiv haladása nekünk is megengedte az annyira emlegetett gőzmalmi mozdonyt a napokban megvontatni, mely jó uraságunk pártfogása és közbenjárása folytán vette lételét, a 8 lóerőre készitett műhely annál is inkább érdekes, minthogy az utóbbi, pesti műkiállitáson mint magyar készitmény versenyzett, hiszem, a nép szegényebb osztálya kik a tikkasztó nyári napokban nálunk több-[illegible] — egész a Drávaig vánszorogni, hogy ezen kegyes tettért hála köszönetet fog szavazni. Nem különben reményünk, hogy a molnár ugy fogja forgatni magát és kerekét miszerint az általa óhajtott szives pártolóinak legnagyobb megelégedését érdemelje ki.

N. J.

Mohács, junius hó 19.

Aradi szintársulata is elbucsúzott a kapufától, hagyván hátra jó csomó... Nem tudom, vajjon ki örült jobban az elválásnak, a szinészek vagy a lakosok, utóbbiak amugy is [illegible] halmozva ezerféle kiadásokkal, bis örültek, hogy egy nyügöt ismét lerázhattak nyakukról. Csak kenyérre legyen elegendő pénz. Szinház — ez oly önkényteс adó, melyet senki sem fizet jó malvval. Tegnap tartotta helybeli dalárdánk, ugy a casino-egylet is közgyülését, előbbi azért, hogy meghatározhassék, vajjon részt vegyenek-e a működő tagok az augusztus 20-ára tervezett pesti országos zeneünnepélyen, míg a casinó részéről a jövő félévi hirlapok árvereztettek ki. A dalárda részéről megis határoztatott, hogy az utazó tagok utazási költségét meg[illegible]; vagy csak azt óhajtjuk, miszerint ha már az egylet néhány tagot elutasitni, az oly [illegible] zeneünnepélyre, hogy abból kevés [illegible] is birhasson, t. i. a résztvevő tagok [illegible] alkalmilag az egylet javára [illegible] [illegible] a szellemi tárgyak árverezése [illegible] élég sajátan s igen mulatságosan [illegible] helyett állit az „Üstökös" (élclap) [illegible] kikiáltási ár 1 ft, elkelt 1 ft. 60 [illegible] következett a „Bolond Miska" szinte élczlap; elkelkelt 1 ft. 52 krön. Az „Üstökös"-nek tehát Mohácson 8 krral több az értéke, mint a „Bolond Miská"-nak. „Pesti Napló" elkelt 7 ft. 10 kron, „Pesti Hirnök" 5 ft., „Politikai hetilap" 2 ft. 10 kr., „Ország Tükre" 3 ft. 25 kr. Német lapok igen nehezen találtak vevőre, miért is jövőre az egylet kevesebb német lapot hordat. „Pester Lloyd" kelt 4 ft, „Debatte" 6 ft. „Kikeriki" 1 ft. 10 kr. A jövő félévre elmaradtak e lapok: „Bécsi Hiradó," „Wanderer." A „Budapesti Szemle" mint állandó becsü olvasmány a kassino birtokában marad. — Ma országos vásárunk van. Az eső javában esik, mi a vásárosok nagy hátrányára szolgál. Eladó majd kétszer annyi, mint a vevő. Szarvasmarha, sertés nagy számmal van. Az árak határozatlanok; szarvasmarhák igen olcsón kelnek, mig a sertések oly drágák, hogy alig találkozik rájuk vevő. A nép közt általános elégedetlenség, panasz, lehangultság mutatkozik.

KUGYARAY.

Tapsony, junius hó utolján,

Tekintetes szerkesztő ur! — Mezőről jövök, a szerény falusi élet szabad panorámájából; s mivel szinházba vagy holmi mulattató estélyekre nem készülhetek, fogadja rövid soraimat külső érdekeinkről, melyekben a munkás gazdák közös reménycikre a változó időjárástól várhatják áldásukat vagy veszteségüket. A Mindenható végre könyörült rajtunk, s az égető forróságra e hó elején megnyitá felhőcsatornáit a kiszáradt föld epedő növényeinek. A pusztitó szárazság mármár kétségbeejtő lett, midőn az annyira ohajtott eső egy ujraéledés mozzanatával aggogalmainkat eloszlatá. Az őszicket kivéve vetéseink többnyire helyreálltak; s ha bő aratásra nemis, középszerüre bizonyosan számithatunk. Határunk, hála az égnek! mentes a kártékony férgektől, melyek hallomás szerint több vidék terményeit már tönkre tették. Kukoricza, kolompér, bab, melyekről alig hittük, hogy kikelhessenek, megelégedésig biztatnak bennünket. — A mi a szőlőt és gyümölcsfáinkat illeti, ezeknek leginkább látszik kedvezni az időjárás. Cseresnye böven termett; ha további csapás nem éri, baraczk, körte, alma sőt itt-ott dió és szilva is szépen mutatkozik. A májusi fagy egyedül az utóbbiaknak ártott. A szőllő nálunk szerencsésen elvirágzott. Még a szomszéd helységekből sajnosan vettük a hirt, hogy egy legközelebbi viharos égiháboru alkalmával a jég azt több helyen megroncsolta. Ennek is éreztük hüvös szelét, de azóta ismét derült napoknak örvendünk.

El nem mulaszthatom ezuttal községünkről dicséreitel kiemelni, hogy templomunk csinosan reperáltatik. Annak végeztével pedig a mulhatlan szükséges két elemi osztály épitése kezdetik meg. Ez ügy pártolói fogadják előleges közönetünket a fiatal nemzedék nevében! S adja Isten, hogy e buzgó példa megyéinkben méltó követésre találjon.

HAJGATÓ S.

Hírek és események.

△ Méltóságos Skublits Gyula, zalamegye főispánja f. évi jun. hó 19-én egy köriratott bocsátott közre, mely Ő cs. k. Apostoli Felségének a testvér fővárosokbani látogatását tartalmazza.

— A „Zenészeti Lapok"-ban a honi dalegyletekhez következő felhivást olvasunk: A pestbudai zenede országos zeneünnepély-rendező bizottmánya következő felhivást intézett a magyarhoni dalegyletekhez, melylyel külön hivatalos levél alakjában is minden dalárda elnökségét megkereste: Tisztelt Dalegylet! A pestbudai hangászegyleti zenede e f. 1865-ik év folytán fennállása és működése negyed százados évnapját fogja megérni. Ezen ránézve nagy fontosságu napot minden tőle kitelhető módon a lehető legfényesebben s a hazai zeneművészet további fejlődése és emelésére nézve a legeredménydúsabb alakban ohajtja megörökiteni.

E czélból, de főleg a művészet érdekében, szövetkezve a főváros legtekintélyesebb művészei és műintézeteivel, valamint ebbeli törekvése támogatására felkérvén a főváros számos buzgó és nagy befolyású műkedvelőit polgárait: elhatározta, hogy ez alkalmat egy — hazánkban eddigelé még nem létezett — országos nagy zeneünnepély rendezése és megtartására fogja felhasználni.

Hogy pedig ez már magában véve is ritka érdekü ünnepély, minden tekintetben forduló s messze kiható pontot képezzen a hazai műtörténelemben s ragyogó fénye a haza határain tul is szétáradjon: — az e czélból megalakult ünnepély-rendező bizottmány s az általános közvélemény ohajtása folytán, annak vezényletére világhirü hazánkfia s korunk művészeti büszkesége L i s z t F e r e n c z hivatott meg, ki e meghivást a legkészségesebben el is fogadta.

A tervezett zeneünnepély határideje szent István király ünnepét megelőző hétre tüzetett ki; jelesen pedig augusztus 20-án, — ez lévén ugy is hazánknak legnépszerübb országos ünnepe — a testvérfőváros összes dalegyleteinek közreműködésével egy nagyszerü dalár-előadás terveztetik nyilt téren s a szabad ég alatt.

Midőn tehát a pestbudai zenede és bizottmánya a t. cz. dalegyletet az ezen országos ünnepélyben való részvétre általában, különösen pedig a dalár-előadásban való közreműködésre egész bizalommal és tisztelettel felkérni kedves vendégszerető kötelességének ismerné, biztatja a remény, hogy ebbeli meghivását mentől számosabb működő tagja megjelenésével fogja viszonozni.

A fenntebb kijelölt dalárünnepélyen közösen előadandó énekművek a következők lesznek: 1. E r k e l F e r e n c z „Kölcsei hymnusa." 2. L i s z t F e r e n c z „Harczi dalai." 3. M o s o n y i M i h á l y n a k B a l o g h Z o l t á n „Ébresztő" czimü költeményére, ez alkalomra szerzett férfikara; és 4. M e n d e l s s o h n B. „A művészekhez" irt férfikara.

Hogy pedig a bizottmány mielőbb tájékozhassa magát az ezen előadásban résztvenni s közreműködni ohajtó dalegyletek azok képviselőis működő tagjai száma felől és azoknak ugy kellő elhelyezése, valamint a vasuti s gőzhajói utazás föltételeinek is lehető megkönnyitése felett eleve intézkedhessék: tisztelettel kéretik, a t. cz. dalegylet, hogy a következő pontokra nézve legfeljebb f. junius hó 25-ig a bizottmányt következő czim alatt: K u r c z J á n o s ügyvéd urnak mint a pestbudai zenede jegyzőjének. Pesten, belváros kigyó-utcza 3. sz. a. — tudósitani sziveskedjék.

1-ör. Minő alakban ohajt a t. cz. dalegyletek résztvenni az országos zeneünnepélyben; mint működő, vagy pedig csak mint magát képviseltető testület, vagy általában meg fog-e azon hivatalosan megjelenni?

2-or. Ha mint működő testület ohajt résztvenni; hány taggal, nevezetesen: hány első és második tenorista és bassistával fog megjelenni s ez esetben a közös előadásra kitüzött énekdarabok s z ó l a m - p é l d á n y a i b ó l mennyit ohajt magának megküldetni, s végre:

3-or: Melyik napon fog megérkezni a fővárosban?

A pestbudai zenede és bizottmánya egy olyan nagyszerü országos zeneünnep megtartására vállalkozott a magyar haza dicsősége és a honi művészet emelése érdekében, hogy nem kétli, miszerint törekvése a haza minden részében a legmelegebb részvéttel és pártfogással fog találkozni.

Midőn tehát t. cz. dalegyletet ismételve felkéri a bizottmány a fentkijelölt ponpontokra szolgáló válasznak mielőbbi beküldésére: hazafiui tisztelettel vagyunk. Pesten, junius 1-én 1865. A zenede ünnepélyrendező bizottmánya nevében: b. O r c z y B é l a, elnök.

△ Több panasz hallatára kénytelenittetünk a városi tanácsot figyelmeztetni, hogy a varasdi utcza szélén levő vasuti korlátot, mely gyalulatlan ágas fákkal van kerítve és az arra menő nők ruháit eltépdeli, a társulat által megmásittatni, vagy szabályoztatni sziveskedjék.

* * Szepetneken a 41 börférges ló közül meggyógyult 36, agyonszuratott 5. Május hó 31-től egygyel szaporodott, azonban ez is ügyességét eléggé tanusitott N.-Kanizsán lakó H a b e r l e állat gyógyász felügyeletére bizatott.

N.-Kanizsán is kettő szuratott agyon, mert az illetők hallgatagsága folytán a hatóság figyelmét ki nem terjeszthette. A kór fokonként terjedt; mig elvégre ragályos taknyossággal következvén, meggyógyithatlanná vált.

A kellő állatgyógyrendőri intézkedés azonnal foganatosittatott.

Ha tán azt kérdezné valaki: ezeket is H a b e r l e gyógyitotta? annak válaszul mondhatnám, hogy: n e m. T—y.

△ E napokban látogattuk meg Jack Frigyes barátunk diszes fényképészeti műintézetét, csinosan kiállitott fényképeit ajánljuk a közönség figyelmébe.

△ A zalamegyei gazdasági egylet által közre bocsátott „Értesitő" 3-ik száma a kiadó nyomdájában megjelent és rövid idő alatt az egyesület irodájából minden tagnak megküldetik.

△ A t. előfizetőket és a dalkedvelő fiatalságot bátrak vagyunk figyelmeztetni, hogy a „Rajta fiuk vigadjunk" féle nemzeti dalkönyvecske julius hó első napjaiban megfog a legdiszesebben jelenni. —

△ Wajdits József könyvkereskedésében egy uj szállitmányu valódi angol növény papir érkezett — befőtt gyümölcs eltevésére alkalmas — rőfe 30—40 kr.

(K a p o s v á r.)

* Mindenek előtt kötelességünk megemliteni a mai mostoha viszonyok közt az irodalompártolást illetőleg azon örvendetes körülményt, hogy gróf Festetics Ágoston urnak, Somogy megye uradalmábani összes gazdatisztikara megrendelte lapunkat, élén ügyvédje, Vajda Pongráczal; igy gróf Festetics Dénes ur tisztikarából is többen. A lelkes gazdatisztikar általában hazánkban mindig ott volt, hol az oltárok segélyt vagy áldozatot vártak.

* Miután a nemes tettek elősorolásában vagyunk, egyuttal közöljük a derék kegyesrend egyik gazdatisztjének, Kemény Pál kasznárnak következő szép levelét:

„Édes barátom! — Becses leveled, illetőleg megbizásod folytán teszem a mit tehettem, de minthogy én csak olyan passer domesticus vagyok, kirándulásokat ritkán tehetek, következve a siker sem lehetett kielégitő. Hej rosz idők járnak, a sexerek is elhagynak bennünket már — a tarokkot maholnap csak hirből ismerjük, szóval: elszegényedünk! de azért ne hidd, hogy a nemes czélok elősegitését nem iparkodunk filléreinkkel füszerczni, ime most is ntdő helybeli plebános, jegyző, gyaláni és fonoi ispán urak is, a helybeli vendéglős szivességéből a pályamunkák jutalmazásához 6 ft. o. é. járulunk, fogadd szivesen nem a mennyiséget, hanem a nemes czélnak megfelelő törekvést, mesy jövőben is jellemünk fénylő csillaga leend."

* Egyik szorgalmas munkatársunk, Dr. Trsánczky Józseftől következő czimü munka jelent meg: „Oenologia, azaz irányt adó kalauz a szőllőmüvelésben. Ajánljuk addig is a t. olvasó közönségünk figyelmébe, mig jövő számunk bővebben fogja ismertetni. A mü kapható N.-Kanizsán a szerzőnél.

* A junius hó 18-ára tervezett népünnepet elmosta az eső, s 25-én tartatott meg, több mint két ezer ember jelenlétében. A lófuttatásban az aszalói polgárok lettek ujra a nyertesek, a pesti gyepről már országszerte híressé vált lovaikkal; részletesebben jövő számunkban szólhatunk az ünnepély befolyásáról, e sorok irásakor még az anyagi eredmény tudva nem levén. A tüzjáték, mely estve a rögtön jött vihar miatt meg nem gyujtatott, más napon a legszebben sikerült; s a tekintetben ki kell emelnünk az utazó Pallánoz művészcsaládot, s ajánlanunk a vidékek figyelmébe, a merre megjelennek.

TARCZA.

La Valiére herczegnő élete.

Egy névtelen és 1708-ban Kölnben megjelent franczia kiadás után fordította

RÉNYI REZSŐ.

(Folytatás)

A jó királyné azzal elégedett meg, hogy spanyol komolysággal felelt: valóban, Sire, ön legkisebbé sem ura szenvedélyeinek. A király bosszusan pillantván reá, válaszolt: ha szenvedélyeim ura nem vagyok, asszonyom, reménylem azoké leszek, kik rajtam csinyt követnek el.

Egészen felhevülve ért Chaliot-ba egyenest a zárdába megy, s La Valiéret hivatja, ki csakhamar, a mély fájdalom minden jeleivel megjelent. Az arczán észrevett változás oly érzékenyen hatott ő felségére, hogy könnyeit vissza nem fojthatá. — Miután kissé lecsillapult volna, felszáritván könnyeit, bánatos hangon szólt: valóban kisasszony, ön mit sem gondol azokkal, kik szeretik; La Valiére válaszolni akart, de könnyeinek özöne elfojtá. S ez így vala rendén, hogy utánozzá a höst, s mint az, ugy ő is könnyüivel ismertesse meg szive hullámzását. Nem kell kételkedni, hogy a jó apáczák, kik nem szoktak meg egy fejedelmet könnyezve látni, kivált ily nagy fejedelmet, ne vettek volna jókora részt a könyversenyben. Roquelosire, ki mindenüvé eljutott mindig, s ki most is követé a királyt nem tudá, mit tartson e symphonia felől, nem lévén pedig azon emberek közül, kik egy idején jött élczet elnyomni tudnának egy közel álló barátjához azt sugá: becsületemre oly gyönyörűen sirnak, hogy kedvet kapok, felettük kaczagni. Eljátszván a szomok szerepeiket, szerelmeseink szivei megkönnyebültek és beszélni kezdtek. A király kéré kedvesét, hagyná el a zárdát, ez sokáig ellene mondott, minden okai oda mentek ki, hogy ő felsége igen kegyetlen volt iránta, jövőre a rosz bánásmódot féli. A király biztositá az ellen, ismételve kérvén, hagyja el e helyet. A kisasszony végre engedett, s mélyen felsohajtván így szólt: — Oh jaj mi könnyü győzni, ha a sziv ugy is hódol, mi gyengék vagyunk, ha szeretünk! Ezzel elhagyá a zárdát, s a király fogatába, mely időközben megérkezett lépett. Belépvén a hintóba [illegible]: íme ez a legjobb kezdet ellenségeim kezeibe jutni! — Mitől se tartson — válaszola kedvese — király vagyok fogok tudni parancsolni, s jaj azoknak, kik elég szemtelenek lesznek önt keseritni.

Megérkezvén a király, La Valiére-t ő fenségéhez vezeté, kérvén azt hogy lenne gondja reá, mint oly hölgyre ki éltének kedvesebb: ő fensége szárazon viszonzá — Sire ön szép feladatot tüz elém; cselekedni fogom mit felséged parancsol, s a kisasszonyt ugy tekintendem, mint oly hölgyet, ki öné. A király nem látszott megérteni akarni e kétértelműséget mit sem felelt. Ezentul gyakrabban meglátogatá La Valiéret; s látogatásait hosszabb időre nyujtá mint az előtt, sőt ő fensége szeme láttára ugy szólván, tömérdek gazdag ajándékkal kedveskedett neki. Folyton sürgeti egy külön palotábani lakásra, sokáig ellent állott kivánatának La Valiére, mig végre látván, hogy a zaj éppen nem lesz nagyobb mint a milyen az most; miután mindenki ismeré kalandját — beleegyett, csupán azon kilátásból mint mondá, hogy szerencséje lehessen ő fenségét fesztelenebbül látni. A Bizon palota tehát átadatott neki, a király személyesen butoroztatta, s küldött oda mindent mi legszebb és leggazdagabb lehet; hogy pedig minden pompás, és ujnak láttassék azt kivánta, hogy butorait évenként négyszer változtassa. La Valiére kisasszony szerencséjének hire befutván az ország minden részeit, fivérét az udvarba vonzotta. Nem a legjobb hirben álló volt, semmi sem ajánlotta őt — mint mondatik — csupán hogy egy nagy király kedvesének testvére volt; ez azonban mind nem akadályozá, hogy egy szép és jövedelmező államdat nyerjen, s hogy a király ne házasitsa össze egy gazdag örökössel, kivel egy herczeg is megelégedett volna.

A királynőt férje szerelme igen érdeklé: amily szenteskedő volt, épen ugy nem kell hinni, hogy az ájtatosság, elnyomta legyen benne a természet mozzanatait. Nem volt azon nő, ki megindulás nélkül eltürné, hogy egy sziv megosztassék vele, melyhez egészben joga volt. Nagy sajt-ütött. Sirt, kesergett, panaszkodott; de a dolgon mit sem változtatott. Bánatát Fuente marquis-sal a spanyol király követével bizalmasan közlé; de ezen ur a helyett, hogy vigasztalná azt mondá: „Ne csodálkozzék ezen asszonyom, hisz ön atyja, és a király ugyan ezt cselekedte. Azonban annyira legyőzetett fájdalmától, s annyira átengedé magát bánata, és féltékenységének, hogy bele betegedett. A király meglátogatta, s ugy megindult betegsége és bánatán, hogy sirt, különös, hogy gyakran sir ő felsége; de elvégre is jóságának jele. Egy előkelő asszonyság ki épen jelen volt észrevevén, hogy a király könnyüjét eltitkolni akarja fennhangon szólitá „ne rejtse el, sire az egyedüli orvosságot mely meggyógyithatja a királynét.“ Kevéssel ezután Versaillesban beteg lett maga a király is, oly kellemetlen nyavalába jutván, mely lázas állapotot szült. Folytun kedvesa felől rajongott, s ez viszont szakadatlanul róla gondolkozott. La Valiére igen kivánta volna látni a királyt, azonban az orvosok ezt nem tarták czélszerünek, attól tartván, hogy jelenléte növelné a király baját. Midőn pedig jobban lett La Valiére e kéziratot intézte hozzá:

Kézirat.

„Végtelen keserüségemre tudomásomra jutott, hogy ön igen beteg; adja isten hogy ez ne lenne egyébb ellenségeim mesterkélésénél, ki e hirt bánatomra koholták, oh mi drága nekem kedvesem élete, örömest adnám érte a világ minden országait, csak bátorsággal tudnám! Ha ugy szeret mint én önt, nyugtalan lenne, hogy nem lát. Parancsolja meg tehát nekem, hogy keressem fel, mert különben tovább nem élhetek.“

A szerelmes sziv örömével olvasá e levelet a király; és másnap meghagyá Saint Agnan herczegnek, hogy hozza el kedvesét. Ezen ur nem vesztegetvén az időt, elment La Valiére-hez kit igen szomorunak talált. Mindenek előtt a király egészsége felől tudakozódván, válaszul azt nyeré: hogy jól van, mikép látni akarja s azért jött, hogy hozzá vezesse. Rögtön elindultak tehát s csak hamar Versailles-be érkeztek. A királynál nagy társaság volt együtt, s terme annyira telve volt, hogy La Valiére kénytelenittetett a mellékszobában várakozni: A király amint Saint Agnant hiányzani látta, azonnal gyanitá, La Valiérének közel kell lenni, mivel pedig igen kivánta őt latni, erősen óhajtá, hogy udvarlói kevesbedjenek, annyira hogy egy perczet sem akarván elveszteni, azt mondá testvérének, hogy egy csomagot kapván kénytelen annak tartalmat elolvasni, s nem mentheti fel magát, hogy arra azonnal ne válaszoljon.

Ez elég volt a herczeggel tudatni, hogy a király egyedül kiván maradni. Azonnal távozott tehát s a többiek követték. Miután mindnyájan eltávoztak Saint Agnan haladék nélkül bevezeté La Valiéret. La Valiére a világon legygyengédebb és legszenvedélyesebben közeledett a királyhoz.

— Mily boldog vagyok — így kezdé beszédét — a szerencse a szerelem visszaadják kedves királyomat!

— Igen szép gyermekem! — viszonzá a király — hogy önt jobban szerethessem mint valaha. A szenvedély külömbfélét mondatott vele, megmutatta levelét melyet szivén rettegetett, jelenlétébe csókolá meg azt száz meg százszor. Megvallá, mikép e kedves levél egészen felüdité; hogy életét adá vissza, s jelenléte kedvét és teljes egészségét állitja helyre. Ezen édelgéseket más érzékiebbek követték, melyekben annyira hatolnak, hogy a király visszaesett bajában, nagyobb veszélyben forogván mint ezelött. Az egész udvar zavarba jött, de La Valiére kisasszony nagyobba mindenkinél, mert e látogatásból, szép reménnyel tért vissza a Bizon palotába, s kilencz hó mulva egy leányt szült, ki későbben Blois kisasszony neve alatt fog megjelenni, s kiről e munka végén többet beszólendünk;

A mily erővel támadta meg betegsége a királyt oly hamar el is maradt. Vissza nyervén tehát ő felsége előbbi erejét és üdeségét La Valiéret herczegi czimmel ruházá fel és udvariasabb sőt szerelmesebb volt iránta mint valaha, mivel pedig a fejedelmek tettei melyek felvényéül az udvaronczok cselekedetei szolgálnak — oly örömest utánoztatnak, senkisem volna az udvarnál nem különbség nélkül, hogy illőnek ne tartotta volna kalandos viszonyba lépni. Nem volt ott szép nő ki ne számolt volna a király szivére, s nő iparkodott volna értesitésére adni. Hosszu névsort kellene közlenünk, ha beszélni akarnánk mindezekről. Elég legyen átalában mondanunk a nélkül, hogy neveznénk valakit hogy minden igyekezetük hasztalan kisérlet volt. Ejö asszonyságok arra számlálnak, hogy ha La Valiére asszonyság — mert jelenleg már herczegnő, nem szükséges tehát őt többé kisasszonynak neveznünk — oly kevés széppséggel sikert aratott, csak megkell jelenniök a király előtt, hogy javadalmaikat gazdagitsák, s egy La Valiéret kedvesétől megfosszák kinek annyi bájt igérhetnek mennyivel ő nem rendelkezik, azonban csalátkoztak, mert a király legkissebbé sem volt érdekelve, sőt elbeszélé mindezt kedvesének s vele mulatott felettük. La Valiére asszonyság maga részéről oly kevéssé volt féltékeny, hogy nem kétkedett egy magas állású vetélytársát meglátogatni, s ezernyi barátság és szivességben részesitni. A király ezt tudta, s ez elégedetlenné tevé; panaszkodott is e miatt elég keserüen.

— Oh! asszonyom — mondá — ez annak jele, hogy éppen nem szeret, mivel oly kevéssé féltékeny. Hogyan lehetne szeretni, s féltékenynek nem lenni.

— Engedje meg, Sire, nyilvánitnom — válaszolá La Valiére — hogy én a szerelem dolgában e világon legkényesebb vagyok; azt hinnem igazságtalan volnék ön iránt, és saját érzelmeimet sérteném, ha képesnek hinném, önt egy szobrot szeretni; mert azon herczegnőt ki szóban forog én annak tekintem. Ön sokkal jobb izlésü Sire, hogy egy nő, ki csak a szemnek tetszik, de a fülnek nem, meghóditana. A király ki e pontra nézve igen finnyás ezzel megsem elégedett meg. Többször vissza tért e tárgyra s nem a leg kellemesben nyilatkozák.

— Valóban, Sire, — viszonzá többek közt La Valiére, a tisztelet előidézte féltékenység mindig örömet okoz, mig ellenben az mit a bizalmatlanság szül igen kellemetlen; az első kellemesen nyilatkozik, a másik bizonyos keserüséggel tör ki, melyet nehéz elviselni. Ha hibásnak érezném magam elitélném magamat; mivel azonban szivem mitsem vethet szememre, nem lehet visszatartanom, hogy ne mondjam ki felségednek, hogy ön féltése a semmit érinti, s ön megismertetti velem a gyengeséget, melyet inkább titkolnia kellene, vagy csak is idején elötüntetni. Sire, én szeretem önt annyira, mennyire csak szeretni lehet, vagy jobban mondva annyira a mily szeretetre méltó: sokkal inkább becsülöm minthogy higyjem változékonyságát, azon herczegnőt pedig, melyről nekem folyton beszél, már sokkal kevésbre becsülöm semhogy féljek, hogy oly nemes és jó szivet mint az öné tőlem elidegenithessen; következésképpen aggodalom és féltékenység nelkül nyugodtan alszom.

Ha ön engem annyira becsül mint mondá, jobban félné vesztemet — viszonzá a király — nem nem, — folytatá — ennyi bizalom, csekély szerelem jele, s ön nem követi a költeményt melyet egy napon idezett:

„Midőn szeretünk
„Remegés fogja el lelkünk:
„Amit birtunk az legdrágább nekünk
„S ezt elveszíteni csak rettegünk.“

— Valóban, Sire, válaszolá La Valiére, minden tartozó tisztelettel legyen mondva ön rosszul alkalmaz egy magasztos elvet. Ha azt képzelé felséged, hogy a szerelem oly nemü őrjöngés melyben az egymást szeretők egymástól szakadatlanul gyötörtetnek ugy nincs egyébb mondani valóm, mint az, hogy én a szerelmet sokkal kellemesb szempontból fogom fel, s nem képzelem, hogy bizonyos nemével a nyugalomnak össze ne férhessen. Továbbá Sire, ne képzelje, hogy egy szerető nő ki igen is tud szeretni ily nemü nyugtalanságokat gyengédség jelének tekintsen. A szerelem csak azokat ugy fogadhatja szivesen ha nem gyakoriak. Mig ellenben ha hogy hasonló zavarok gyakoriak és tartósak, csak a lélek keserüsége és badarosságának tulajdonithatók, mindenben bizonyos határokat kell tartani, ugy a szerelemben is, különben nem vagyunk eléggé eszélyesek.

Bármily igazak voltak okoskodásai mégsem nyugtatták meg a királyt mindig vissza tért panaszára, s ámbár mit sem válaszolhatott, még sem mulasztá kinyilatkoztatni, hogy szerelme nem eléggé gyenged, mivel oly találékony panaszainak elháritásában; s erre visszavonult. E csekély szakadás egy hónál tovább tartott. La Valiére kevés türelemmel viselte azt. A végletekig jutván elvégre La Valire Vincennesba ment, sirt és panaszkodván elmondá a királynak, mit és mennyit szenvedett. A király oly tekintettel fogadta, mely tanusitá, mikép élesen van sértve, elvégre is engedékeny lett. Midőn a király kiment, Bellefrondt urral találkozott; hirtelen megállott vele mondván: Mi boldog ön Bellefrondt, csak a dicsőséget szereti! A dicsőség Sire, — viszonzá Bellefrondt — kényelmetlen kedves, többe kerül mintegy szépnek szolgálata. Minden állásnak meg vannak saját kényelmetlenségei. Azonban Venus diadal jelvényei nekem mégis kedvesebbnek látszanak, mint Bellonáéi, s én az előbbi hiveit sokkal boldogabbnak találom mint az utóbbiét. — A király egy sohajjal válaszolt s távozott.

Néhány nap mulva egy nem kevésbbé szellemdus, mint szép udvarhölgygyel találkozott. Utánna ment sok szépet, kellemest mondván neki, sohajtozni kezdett, mindent elkövetett, mit elkövetni kell, hogy szerelmesnek láttassék. A hölgy anyja, ki azt valónak fogadta, megfedette leányát, mivel ily nagy király szerelme ellenében hidegen viselte magát. A jó asszony, ki bizonynyal emberségesebb leendett volna leánya helyzetében, ha arra évei és termetének disztelensége alkalmat nyujthattak volna, legbensőbb barátnőit egybegyüjté, hogy leányát észre hozzák, s hogy módot találjanak visszasarezeni a leány kicsinyded aggályai miatt elszalajtott alkalmat.

(Folytatása következik.)

Vegyesek.

— Uj kanczellár. A „Debatte“ egy külön melléklete jun. 27-ről a következő fontos közleményt hozza: „Nádasdy és Zichy grófok elbocsájtásukat megkapták. Majláth Gy. ő excellentiája magyar kanczellárrá neveztetett ki, s az esküt ma reggel 10 órakor Ő Felsége kezébe letette.“ A „Magyar Sajtó“ magán távsürgönye szerint pedig Rainer főherczeg pedig leköszönt a minister elnökségről. Mennsdorff miniszter elnökké neveztetett ki. A birodalmi tanács tagjainak köreiben erősitik, hogy Plener, Schmerling, Lasser, Hein, Frank és Mecséry szintén beadták lemondásukat. Hirlik, hogy Belcredi lesz államminiszter.

* Hogy már nemcsak a tüz elleni biztositás eszméje terjed népünk között, hanem az életbiztositásé is, mutatja azon tény, mikép Kiss Zsig. ur az első m. általános biztositó társaság központi fölügyelője néhány nap alatt 60,000 ftig terjedő biztositást eszközölt, s Keszthelylyel együtt többet 100,000 ftnál. Hasonló örvendetes tény, hogy még azok közül többen, kik idegen társulatoknál biztositották magok vagy családjokat viszszaléptek és magyar társulatunknál biztositottak.

* Tervben van, minden évben pünkösd másnapján nagy lóversenyt rendezni Kaposvárott 40—50 drb arany dijjal. Bizonyára nagy lendületet adna a lótenyésztésnek.

* A takarékmagtárak Erdélyben örvendetesen szaporodnak. Csak Küküllő megyében már tizenkilencz faluban van fölállitva.

— (T. Gy.) Az iszákosság javithatlan rosz. Uj-Yorkban egy szerencsétlen urhölgy, kinek férje nem tagja a mértékletességi egyletnek, mindent megkisértett, hogy őt ez utálatos hibából [illegible]gyógyitsa. Utoljára pénzzel és befolyásos egyének segélyével oda vitte a dolgot, hogy holtrészegen férje az orvosi boncz-asztalra kiteríttetett. Remélte a szegény nő, hogy férje ott elrémülve, gyalázatos szokásával örökre felhagyand. Midőn az bormámorából fölébredt, felkönyökölt és széttekintvén maga körül, egy, a kályha melletti ülő s szivarzó embert vett észre. „Hol vagyok?“ kérdé. — Orvosi boncztermben,“ felelé az. — „Miért vagyok itt?“ — Hogy felbonczoltassék.“ — „Fölbonczoltassam? minél fogva mondja ön ezt? — Annál fogva, minél ön tegnap holt vala, t. i. holtrészeg s mi önnek dögtestét ide hoztuk, miután nejétől megvettük, ki helyesen cselekedett, hogy nekünk azt eladta, ez levén az egész haszon melyet önből eddig vehetett. Ha ön többé nem holt, az nem az orvosok hibája, ők fölbonczolják önt élve vagy halva.“ — Való igaz-e amit ön állit“? — Minden bizonynyal és pedig egyszeriben.“ — Szemeit dörzsölte most és gondolkodott ki s!, aztán egész önátadással: „Ugyan, barátom mondá; nem eszközölhetne nekem egy ital bort, mielőtt a munkához fognának?“

— A magyar országgyülésről a „Bécsi Hirnök“, mely állitólag a Schmerling ministerium félhivatalos közlönye, ezt irja: Az országgyülés összehivását illetőleg következőkről értesültünk. Az udvari kanczelláriának az egybehivást illető javaslata a miniszteri gyülésen változatlanul keresztül menvén, Ő Felsége legfelsőbb jóváhagyása alá terjesztetett. Erre nézve Ő Felsége legmagasb elhatározása (Resolutió) rövid idő alatt várható. — A kancelláriai javaslat értelmében a legfelsőbb határozat kiterjesztendnék az országgyülés egybehivásának bizonyos napra határozásán kivül az országgyülés helyére a választási módozatra, s a választások keresztülvitelének módjára. Az egybehivás julius végével fogna történni. A megnyitás október

[illegible] középe s vége közt volna várható. Az [illegible]gyülés helye Pest; más hely bi[illegible]tatlosan szóba sem hozatott. Az 1848: [1]861. választások keresztülvitelére hi[illegible]atott választási bizottmányok választá[illegible]ra megyei közgyülések ad hoc egybe[illegible]ása fogna elrendeltetni.

— Önkéntelen mérgezés. Dömsödön [illegible] község házánál a kisbiró, utána a bak[illegible], a tizedesek és egy mindenes, egy[illegible]erre megbetegedtek, s közülök három [illegible]eghalt. Azt beszélik, hogy önkéntelen [illegible]érgezés okozta mind a betegséget, mert [illegible] mindenes betegsége alatt bevallotta, [illegible]gy egy izben pörköltet főzvén vele, [illegible]zés közben egy csomag gyufa esett az [illegible]lbe, mit csak későn vett észre, midőn [illegible] gyufa fejei leáztak. Sajnálta a húst [illegible]dobni; nem is emlité társainak sem, [illegible]gy megmérgezte őket; de magát is, [illegible]ert meghalt.

Gazdasági tudósitás.

Nagy-Kanizsa, junius hó 30-án. Időjárásunk változó, gyakori eső, utána hőség vagy szél által, mely a levegőt áthüti, látogattatunk meg. Terméseink szép lábon állanak. Az eleségár következő: Buza 3 frt 20 kr. Rozs 2 frt 00 kr. Kukoricza 2 frt. Árpa 1 frt 50—80 kr. Zab 1 frt 15 kr. Bab fehér 3 frt 50 kr. Tarka 3 frt 20 kr.

Kanizsai piaczi árak: Burgonya mérője 0 ft 90 kr. Marhahus fontja 14 kr. Juhhus fontja 10 kr. Sertéshus fontja 18 kr. Uj szalonna mázsája 28 frt — kr Zsir fontja 36 kr. Lángliszt mázsája 11 ft 0 kr. Zsemleliszt mázsája 8 frt 00 kr. Kenyérliszt fontja 5 kr. Kukoriczaliszt fontja 3 kr. Uj bor iczéje 8 kr. Ó bor iczéje 16 kr. Sör iczéje 10 kr. Szilva-pálinka iczéje 32 kr. Törköly-pálinka iczéje 35 kr Fagygyu mázsája 16 frt — kr. Öntött faggyugyertya fontja 36 kr. mártott fontja 33 Szappan fontja 20 kr.

Kaposvár, jun. hó 27-én. Borus, napos, hüvös, majd esős idők váltogatják egymást; tökéletes május; májusban meg átéltük juliust, a forróságot értve. Tavaszi veteményeink jól helyre jöttek, különösen a takarmány veteményeink tán helyre ütik, ugy a sarjutermés azt, mit az előszénában vesztettünk. A rozs erősen szökül, s innen-onnan aratásnak nézünk elébe; e tekintetben már elmondtuk véleményünket. Az eleségár jelenleg következőkép áll: Buza 2 frt 70—85 kr. Rozs 2 frt 5 kr. Árpa 1 frt 50 kr. Zab 1 frt 20 kr. A rozs előszéna termés daczára sokat szállitanak hetivásárokon; a szegény embert mindenfelől szoritják, s most eladja azt a rétről, mit majd a jövőben — meglehet — drágán a padlásról kell megvennie. Kukoricza, burgonya, burgundi répa jó lábon áll kivéve azon helyeket hol sok kárt tott a mult havi hideg és fagy; mert vannak olyan lapok, hol junius hó közepén egész földig elfagyott a kukoricza.

m. p.

Bécsi pénzárfolyam junius 30.

5% metaliques 69.—; nemzeti kölcsön 74.—; bankrészvények 793.— hitelintézeti részvények 177.70; ezüst agio 106.50; arany darabja 5.18.

Nyilt posta.

P. Edének, Keszthelyen: Jövő számunk hozni fogja; kérjük becses működését továbbra is.

T. J-nek, N.-Kanizsán: A küldött könyvet azonnal illető helyére szállitottuk; mikor mozog a toll?

Sz. Nándornak: A 8 frtot köszönettel vettük a szt. czél nevében.

Azoknak a házasulandóknak: a leveleket kézhez juttattuk; mi lesz az eredmény? nem tőlünk függ.

J. Sándornak: Elment levelünk; többit személyesen.

T. V.-nak: „Igy mulik el ifjuságunk“.

Következő jeligéjü pályaműveket megkaptuk:

„Nincs az veszve, kit egy nő[illegible] szivébe temet el.“

„Tarditatem gravitate.“

„A ki magát megalázza, felmagasztaltatik.“

S. T. Nincsen azokból a könyvekből.

É. L.-nak, Füreden: Tán 3. vagy 4-én?

G— J—nak: Nagyon sallangos, hosszú is.

„Szentgyörgy virágok“. Nem jók.

R. P.— K— L—on: Czáfolatát vettük; kivánságát teljesitjük.

B. G-nak: Nem jön az igért levél; szeretnénk már egyet jót nevetni.

Sz— L—ra: Lapot rendeltünk ön számára; többi a kiadó és ön dolga.

V. P-nak, Kaposvár; É—L. Rád; V. M. Böhönye; K. J. F. Bogát; K. K. Böhönye; Cs Gy. N. Bajom; B. J. Füred; V. J. Tarobesd; H. J. Dávod; K. P. Tasár. V. P. L-án; K. J. Csertőn; R. M. Gyalán; D. J. Marnye; Cs. K. Toponár. — Lapunkat megrendeltük önök számára.

Felelős szerkesztő: ROBOZ ISTVÁN.

HIRDETÉSEK.

[illegible]/865. (2—3)

HIRDETMÉNY.

[illegible] Szabó János és neje Tom[illegible] Julia hitelezőinek összehivása [illegible]megyei polgári törvényszék mint telekkönyvi hatóság részéről közhirré tétetik, hogy Sz[illegible] József [illegible] Pintér-Szabó Ján. s neje Tom[illegible] Julia elleni kereseteiben a kielégitési végrehajtás utóbbinak [illegible] 41 sz. t. j. könyvben 1—4 [illegible]számig bejegyzett birtokakra elrendeltetvén, árverési feltételek kielégitési sorrend megállapitása [illegible] hitelezőknek tárgyalási határnapul folyó évi jul. 14 napjának reggeli 9 órája kitüzetik; mire hitelezők azzal hivatnak [illegible], hogy meg nem jelenésök esetén a fennebbi ügyletek birólag [illegible]nak megállapittatni.

Egyszersmind felhivatnak mindazok, kik a kijelelt birtokhoz igényt [illegible]anak, azt a fennebbi határidőig bejelenteni [illegible].

Kaposvár máj. 29. 1865.

Somogymegyei törvényszéke mint telekkönyvi hatóság.

[illegible]/865. (2—3)

ÁRVERÉSI hirdetmény.

Somogymegye polg. törvényszéke, mint telekkönyvi hatóság részéről közhirré tétetik, hogy [illegible] [illegible]

[illegible]s árverési feltételek a törvényszék irodájában mindenkor megtekinthetők.

Kaposvár május hó 31. 1865.

Somogymegyei törvényszéke mint telekkönyvi hatóság.

[illegible]/865. (2—3)

ÁRVERÉSI hirdetmény.

[illegible]

szék irodájában mindenkor megtekinthetők.

Kaposvár május hó 29. 1865.

Somogymegyei törvényszéke mint telekkönyvi hatóság

1378/1865. (3—3)

Hirdetvény.

N.-Kanizsa város tanácsa részéről közhirré tétetik, hogy Horváth Ferencz és neje Meraits Filippina adósoktól lefoglaltatott N. Kanizsán a Pécsi utczában 298. sz. alatt fekvő s 3500 frtra becsült földszintes ház 1865. évi julius 20-án d. u. 4 órakor és ha ekkora becsáron felül nem igértetnék, 1865-ik évi aug. 21-én d. u. 4 órakor a becsáron alul is nyilvános árverés utján eladatni fog. Melyre a venni kivánók oly hozzáadással hivatnak meg hogy bánatpénzül 175 frt előre leteendő, a többi árverési feltételek pedig a törvszéki irattárban előre is betekinthetnek.

N.-Kanizsa, 1865. junius 1.

A városi tanács által.

1791/65. (3—3)

HIRDETMÉNY.

Havorka József hitelezőinek összehivása! Somogymegye polgári törvényszéke mint telekkönyvi hatóság részéről közhirré tétetik, hogy Járányi István [illegible] Havorka József elleni keresetében a kielégitési végrehajtás utóbbinak a Kaposvár 30-dik számu t. j. könyvben †1—2 rendszámig bejegyzett birtokak elrendeltetvén, az árverési feltételek s a kielégitési sorrend megállapitása [illegible] tárgyalási határnapul f. évi aug. [illegible] napjának reggeli 9 órája kitüzetik; mire hitelezők azzal hivatnak meg, hogy meg nem jelenésök esetében a fennebbi ügyletek birólag fognak megállapittatni.

Egyszersmind felhivatnak mind a ok, kik a kijelelt birtokhoz igényt tartanak, azt a fennebbi határidőig bejelenteni siessenek.

Kaposvár maj. 4 1865.

Somogymegyei törvényszéke mint telekkönyvi hatóság.

1838/865. (2—3)

ÁRVERÉSI hirdetmény.

Somogy megye polg. törvényszékének, mint telekkönyvi hatóságnak részéről közhirré tétetik, hogy Lövenpohn Péter [illegible] lakosnak [illegible] [illegible] elleni követelése [illegible] lefoglalt és a Mosolád község 1-ső számu telekjegyzőkönyvében †1—2 és 5—12 rendszámig foglalt és birólag 300 ft. o. é. becsült ingatlanok Mosolád községben a helyszinén f. évi julius hó 26. napjának reggeli 9 óráján — mint az első határnapon — elárvereztetni fognak; a második árverési idő, ha netán az elsőn vevő nem találkoznék, f. é. august hó 26. napjának reggeli 9 órájára a helyszinére kitüzetik, azzal hogy ekkor fenebb kijelölt ingatlanok a becsáron alul is eladatni fognak.

Az árverési feltételek a törvényszék irodájában mindenkor megtekinthetők.

Kaposvárott április 26. 1865.

Somogy megye törvényszéke mint telekkönyvi hatóság.

3588/865. (1—3)

ÁRVERÉSI hirdetmény.

Somogym. polg. törvényszékének, mint telekkönyvi hatóságnak részéről közhirré tétetik, hogy Ferencz[i] János jádi lakósnak felperessége alatt Menczeli Péter jádi lakos elleni követelése fedezésére lefoglalt és a jádi község 34 sz. t. jegyzőkönyvében 1 1—10. rends ám alatt foglalt és birólag 1200 frt o. é. becsült ingatlanok jádi községben a helyszinén f. év szept. hó 29. napjának reggeli 9 óráján — mint az első határnapon — elárvereztetni fognak; a második árverési idő, ha netán az elsőn vevő nem találkoznék, f. évi okt. 30 napjának reggeli 9 órájára a helyszinére kitüzetik, azzal hogy ekkor fennebb kijelölt ingatlanok a becsáron alól is eladatni fognak.

Az árverési feltételek a törvényszék irodájában mindenkor megtekinthetők.

Kaposvárott, junius 10. 1865.

Somogymegye törvényszéke mint telekkönyvi hatóság.

FESSELHOFFER JÓZSEF

ajánlja N.-Kanizsán dúsan felszerelt kereskedését, melyben a legjutányosabb áron következő mindenféle áruczikkek kaphatók u. m.:

a legfinomabb czukor, kávé, orosz-thea, rhum, porczellán- s bécsi Hardtmuth féle czikkek, finom tajtból készült dohányzó szerek és sertéáruk.

Kaphatók még továbbá:

Aixer asztali olaj, különféle chocholade.

Valódi nápolyi maccaroni, rizs, árpakása, pesti hengermalmi dara s liszt.

Legjobb groi-, ementali- és parmai sajtok.

Különféle külföldi **pezsgők; szegszárdi, budai, somlai, badacsoni** asztali, **tokai, soproni, ménesi asszuborok.**

Valódi PAGLIANO SYRUP (hashajtó szer).

Daubitz-féle növény liqueur, gyomor fájások ellen.

NEUWERTH-féle budai keserüviz, alápi, ivándi, gleichenbergi, marienbadi, pilnai, parádi, selti és saidschitzi ásványvizek. Friss és jó rohicsi savanyóviz.

Marmarosi s isztriai vörös marhasó.

POPP anatherin szájvize.

NÖVÉNY PAPIR, befőzött gyümölcsnek, holyag helyett.

Reisser féle légyvesztő papir.

Zacherl féle bolhavesztő por.

Lázár féle poloskavesztő szer.

PORTLAND CEMENT.

MILLY, APOLLO S FAGYU GYERTYÁK.

Siklósi mosó szappan.

KORNEUBURGI MARHATÁPLÁLÓ PÓR.

Ottenreiter L. féle csüz elleni ír (linimentum equi).

BELGIAI PARAFFIN KOCSIKENŐCS.

Kereskedésemben egy jól nevelt tanuló felvétetik.

Bérbe adandó lakás.

N.-Kanizsán az Iván utcza 480-ik számu házában egy lakás, melyben jelenleg a — távsürgönyző hivatal létezik — szent Mihály napján bérbe veendő. A lakás áll 3 utczai- s 2 udvari szoba-, konyha-, étkamara-, padlás-, pincze- és fakamarából. Bővebben értekezhetni e lap kiadó hivatalában. (3—3)

Hirdetmény.

Ezennel közhirré tétetik, hogy alólirotnak a kötsei határban fekvő, 200 hold tagositott szántóföldből és 20 hold belső fundusból, szöllőből álló nemesi birtoka, az ehez kapcsolt mellék-jövedelmekkel épületekkel, száraz és olaj malommal együtt, szabad kézből, vagy ennek nemsikerülése esetében, — jövő julius hó 3-kán itt Kötsén a helyszinén, nyilvános árverés utján; vagy örök áron eladatik, vagy pedig 12 évre haszonbérbe adatik; — valamint az eladást, ugy a bérletet illető feltételek szintén a tulajdonosnál naponkint megszemlélhetők. — Kelt Kötsén Somogyban Karád mellett jun. hó 7-kén 1865.

Fejér István, tulajdonos.

2.—3.

Árverési hirdetmény.

Néhai Staugel József kaposvári lakós özvegye szül. Matkovics Katalin hagyatékához tartozó alábjegyzett ingatlan földbirtokok, választott biróság határozata folytán, — alább kitüzött napokban, a hely szinén nyilvános árverezés utján — becsáron el fognak adatni.

1. A kaposvári 152. számu telekjk. 4 hr. sz. alatt Staugl József özvegye szül. Matkovics Katalin nevére bejegyzett szöllő, présház, szántóföld, rét a „Roma“-hegyen, területe 2 hold, 1170 négyszög öl f. é. julius 9-én.

2. Ugyan 1-ső pontban hivatkozott tkjkv. 7. hrajzi sz. alatti szöllő-présház, szántóföld és rét az ivánfai szöllőhegyen, területe 5 hold 17 négyszög öl julius 16-án.

3. A városi határ, ugy nevezett papsára düllőben fekvő 7 hold szántóföld; 1 hold rét julius 23-án.

4. A kallói berekben fekvő 2 hold rét, julius 30-án.

Mindenkor 3 órakor délután.

Az árverezési feltételek alólirottnál betekinthetők. Kaposvár 1865. junius 16.

Kovachi Ch. Öszinte
kik. vál. oszt. birósági tag.

1—3

Wajdits József kiadó, lap- és nyomda-tulajdonos Nagy-Kanizsán.

Nagy-Kanizsa. Negyedik évfolyam. 20. szám 1865. julius 10-én.

Zala-Somogyi Közlöny.

Ismeretterjesztő lap

a

szépirodalom, kereskedelem, ipar, gazdászat, tudomány és müvészet köréből.

A somogymegyei gazdasági egyesület hivatalos lapja.

Megjelen e lap legalább egy iven januar hó 1-től kezdve minden hó 1-én 10-én és 20-án. — Előfizetési ár postán szétküldéssel és helyben házhoz hordva egész évre 5 frt.; félévre 3 frt. Negyed évre 1 frt 70 kr — Minden előfizető a tulajdonos kölcsön könyvtárát az eddigi fennálló feltételek mellett fél áron használhatja. — Nyilttér egy Petit sorért 10 kr. — Hirdetések hat hasábos Petit sorért 1-ör 7 kr, 2-or 6 kr. és minden további beiktatásért 5 kr. s bélyegdijért 30 kr. fizetendő. A beiktatási dij s a lap kezelését illető minden tárgy a kiadó hivatalhoz Nagy-Kanizsára; a lap szellemi tartalmát illető közlemények pedig, ugy minden levelek bérmentve a szerkesztőséghez küldendők Kaposvárra.

Előfizetési fölhivás.

Közeledvén jul. 1-je, tisztelet és bizalommal kérjük fel azon t. előfizetőinket, kiknek előfizetési ideje lejár, hogy azt megujitani sziveskedjenek. Általában felkérjük lapunk támogatására az irodalom és ügy barátait.

A szerkesztőség.

Nézetek földiparunk emelése körül.

Gabnaforgalmunk lanyhasága és a termés csekély ára, előbb vagy utóbb kell hogy gondolkozóba hozza földiparosainkat, hogy ne csupán a gabnafélék termelése sulyában helyezzék bizodalmukat, hanem oly nyers termékek nagybani előállitásával is foglalkozzanak, melyek a piaczi ár ingadozásainak kevésbbé kitéve, biztosabb jövedelmi forrást igérnek a termelőnek. s itt első helyen volna fölemlitendőnek az ipar- és kereskedelmi növények tenyésztését.

Mondhatjuk, hazánk kedvező égalji fekvésénél fogva azon szerencsés helyzetben van, hogy e tekintetben a legjelentékenyebb forgalmi czikkeket a legelső est legjobb minőségben előállitani képes, s ha értelem, tiszta lelkiismeretes jó kezelés nem hiányzik, bátran ki fogja állani a versenyt a continens bármely országbeli termesztményével.

Hogy csak röviden elősoroljuk mindazon gyáripari nyers termékeket, melyek maholnap mint kiviteli tárgyak a világ piaczán szerepelhetnének s a termelőnek jelentékeny jövedelmi forrását képeznék; e következők:

Kender és len, az előbbeni sik alföldünkön, az az utóbbi hegyes felső vidéken előnynyel termeszthető; — a dohány a festő-növények nagyrésze, milyenek a csülleny, festő mályva, fogas-rezeda, buzér- és szekliczesáfrány; szintugy a füszer és gyógynövények, száraz meleg égaljunk alatt különös tökéletességre fejlődnek, szabad legyen még itt különösen a paprikára emlékeztetni, e jeles honi füszerünk napról napra keresettebb lesz külföldön, s remélhető, hogy idővel az idegek és izmokra oly kártékonyan ható indiai borsót a forgalomból végkép kiszoritja, ezért megérdemelné, ha nagyban termelését megkisértenők, csakhogy aztán téglaporral meg holmi más haszontalansággal ne keverjük, különben ez is azon sorsra jut, mint több efféle lelkiismeretlen kezelés által elrontott árucikk, azaz termesztőjével együtt becsületét veszti! Az olajnövények nagybani termesztése szép hasznot igérő vállalat; árok kevésbé ingadozik, mint a gabnáé, s ha tiszta a mag, rendszerint szives vevőkre is akad, hanem ezeknél se csupán a repczébe helyezzük bizodalmunkat, hanem kisértsük meg részben a biztosabb termésü nyári olajveteményeket is. Ha vajjon nem czélszerübb volna-e. ha az olajat magunk sajtolnánk ki, s a mag helyett olajjal kereskednénk külföldön? s igy nemcsak egy hasznos iparüzlet adna munkás kezeknek foglalkozást, hanem olajpogácsa is megmaradna s termőföldünk javára esnék. Nézzük csak, mit tesznek az angolok, e számitani tudó, hangyaszorgalmu nép összegyüjti hazájában a continens elszórt kincseit, s nagy mennyiségben szedi össze az olajpogácsát, a csontokat, mint hatalmas trágyanyagokat s termékenyiti vele földjét; — de hát nekünk nem lehet annyi eszünk, s ki ne tudnók, számitani, hogy a mi egyszer hazánkból kiszivárgott, az vagy soha, vagy csak drága pénzen hozható ismét vissza? s ha már az olajat el is adjuk, tartsuk meg legalább a pogácsákat, hatalmas trágya az, akár közvetlenül a vetésekre alkalmazva, akár pedig előbb a marhával etetve.

Bortermelésünket abban hagyni nem szabad, sőt inkább azon kell lenni, hogy oly tájékon és fekvés mellett, hol a föld és égalj a terménynek kedvez, mig ujabb ültetvényeket is alakitsunk; kisebb belterjes gazdák hasznosabban aligha fektethetnék tőkéjöket, csakhogy mind a fajok czélszerü megválasztására, s ha lehet, jeles fajültetvények alakitására forditsák különös figyelmöket.

De a borkezelés módja is a lehető legnagyobb vigyázattal és tisztán történjék, végből igen tanácsos volna, ha minden bortermelő község külön társulatot alakitana, s a termést egy közös pinczében felügyelet alatt gondviselné és tisztán kezelné; igy aztán azon egynemü bor is nagyobb mennyiségben előbb akadna vevőkre, mintha mindegyik borát különösen a maga feje szerint pancsolja és rontja.

Legczélszerübb lenne ezen társulatokat részvény utján fölállitani; mely egyszersmind segédforrásul szolgálna a pénzdolgában sokszor megszoruló termesztőre nézve is.

* * *

Jól rendezett gazdaságokban a szarvasmarha- és juhtenyésztés nem csekély jövedelmi forrását képezné a földiparnak, részint hus-, tej-, sajt-, részint pedig gyapjuterményekben, csakhogy ezt is, ha biztosan jövedelmezővé tenni akarjuk, egész más alapokra kell fektetni, s czéljainkhoz képest a tenyészállatokat megválasztani, és nemesitve a tökély minél nagyobb fokára emelni, e mellett czélszerü gondviselés és takarmányozás által a termény mennyiségét és minőségét fokozni; a szép hizott jószágra vásul a mészáros foga, s a gazda biztos lehet benne, hogy a vásárról többé vissza nem viszi, mig a Pharaohét sovány ökrével pelengérre teszi ki magát, s örülhet, ha bőrének árát megkapja érte.

De hát a juhoknál itt sem közönyös ám, ha 1¼ vagy 3 fontot nyirünk egyről, szintugy, ha csak 70 vagy 140 ftot kapunk mázsájáért a gyapjunak, a felügyeleti költség mindegy, de a nyereség felt nően változik.

Oly tájékon hol juhtenyésztéssel kisebb gazdák is foglalkoznak, kitünő tulajdonságu kosok az érdekelt gazdák közköltségén volnának beszerzendők és ápolandók.

Miután az egyesek ritkán vannak azon helyzetben, hogy a legjelesebb mag, vagy pedig a fajállatokat költséges uton beszerezhetnék, nézetünk szerint a gazdasági egyletek különösen e részben terjeszthetnék áldást hozó működéseiket minta gazdaságok fölszerelése, becsesebb fajnövények és állatok beszerzése által alkalmat nyujtva a jó és hasznos szemlélhetésére és terjesztésére.

Nehogy pedig termelő közönségünk egyesek nyereményvágyának, s a lelkiismeretlen alkuszok sáfárkodásának áldozatául essék, szükséges volna egy bizományi ügynökség felállitása, hol minden egyes terményczikkek bejegyezve, s mutatványokban közszemlére kitéve lennének; s az ügynökség az eladó és vevő között mintegy közvetitő intézet működnék. Evvel kapcsolatban egy kölcsön-bank is összeköthető volna, mely a nyers termékekre előlegezésképen pénzkölcsönöket adna; hogy mi uton volna ezen bizományi ügynökség felállitandó, s mily alapokra fektetve, a segélybank létesitendő, közelebbi fejtegetésünk tárgyát fogja képezni.

(F. G.)

Népnevelésügyi közlemények.

III.

Javitsunk néptanitóink állapotán.

Tudnék felhozni oly helyet, hol magam hallottam a tanitótól, miszerint ő tökéletesen megelégedett, fizetéséből megélhet aggódás nélkül, a nép becsüli, tiszteli, szereti, de mégis várja viszont a legnagyobb pontosságot s „én — mondja — örömmel teljesitem kötelmeimet, örvendve megyek iskolámba, mert méltányolni tudják a szülők fáradságomat; hogy figyelemmel vannak irántam, szeretem, legalább jobban kitünik erélyességem s a nép mindinkább becsülni tanul. Örülök, hogy nem minden népnevelő sorsüldözött, vagy nálam kivételt tett a Gondviselés.“

Ha igy volna ez mindenütt, bizonyára sikeresebben haladna előre a népnevelés ügy. De miért is nem lehetne? — tán gazdagabb nép lakja-e községet? Nem; vannak a népnek értelmesbjei, kikre föltétlenül hallgat, ezeket kell capacitálni, hogy a tanitó igy nem élhet, vagy uj iskolaházra volna szükség sat. Ha pedig csupa lehetetlenség csak az értelmesbeket is rá venni hasonlóra, ugy kezdeményezzenek az urak, lelkészek, vagy ha nincs a falunak lelkes férfia, a járásbeli tisztviselők. A népet szép szóval lehet leginkább lekenyerezni, ha erre nem hajt, fenyitést kell elővenni, majd használ az. Igen jól emlékezem, egy év előtt bizonyos német faluban uj papházat kellett volna épiteni, az anyagot uraságuktól készen kapták, a nép mégis csak szolgabirói beavatkozás után nyult az épitő szerekhez, mert látta — nincs menekvés.

Végre is ha itt tudnak áldozni tanitójok föntartására, illő dijazására, mér nem amott? itt tán a pénz ugy terem mint a körte? vagy magától repül be az ablakon? Fáradtsággal szerzik azt mindenütt. csak jóra kell forditani. — És nem hiszem, hogy bárki is, ha egy jól rendezett iskolaházat lát, csinos külsővel, ne gondolná: derék becsületes nép lakhatja e falut, a templom után iskolaház a legszebb.

Korunkban annyiszor szólnak a nevelésről, annyiszor emlegetik e szent ügyet s mégis arra legkevesebbet gondolnak, a mi egyik fő. Megelégesznek azzal, hogy rendes tanitóképezdék állitattak, pedig remetéskedésre ott sem tanitnak ám senkit. Tovább, előbbre tekintsünk s reformálni kell azt, mi elévült, mi 50—100 év előtt alapittatott megtoldani t. i. a néptanitók fizetését. Élni megelégedetten, jó fiakat nevelni, saját gyermekeit képeztetni, hogy születésbazája diszére váljanak, igy, ily állapotban lehetetlen.

Minden javitásnak van alávetve, csak a tanitók állapota változatlan? Mindenütt győz a jobb, csak ez ügyben maradjon a rosz?

Ismernünk kell hazánkban mindenki állapotát, helyzetét, ha javitni akarjuk s ez volt czélom midőn e sorok irását kezdém, leirni mindent ugy a mint tapasztaltam.

Emlitém jó és rosz állomást, tessék meggyőződni a kettő közti különbségről. S hogy tanitóink a közpénztárból vegyék fizetésöket, arról már e lapok f. évi 1. számában szólottam, mert nem kevésbbé van az is befolyással, ha a tanitó maga kénytelenittetik évi járandósága beszedésére; de a közpénztárba fizetvén, alig tudná mire adta. Ily helytartósági rendelettel is birunk, melyben meghagyatik, hogy a római kath. görög egyesült és görög nemegyesült, valamint az izraelita, nemkülönben az evangelikus elemi tanitók fizetései, mostantól kezdve nem maguk a tanitók által, hanem a községi elöljárók által, és pedig a községi pótadó behajtásakor egyszerre szedetnek be, s az illető tanitóknak községi pénztárból a szerződésben meghatározott időben, pontosan hiány nélkül adattassanak ki. — Már egy év eltelte után biztos tudomást szerezhettünk volna e kormányszéki intézvény foganatbavételének üdvös eredményéről, de fájdalom, sok helyen még pedig igen sok helyen hajótörést szenvedett, mivel némely tisztviselők lehetetlennek tartják vegyes hitfelekezetü, külön vallásu községekben ennek kivihetőségét. Ha elmulasztjuk ily felsőbb rendeletek foganatositását, s megijedünk a kivitele-

a elénk gördülő akadályoktól, akkor gunktól aligha fogunk jót létre- ni?

Unitis viribus legyünk rajta, hogy jtóink jobb állapotba helyeztessenek. pjünk tehát mi föl, ha a nép nem akar ni magától, buzditsuk szóval, tettel des hazánk népnevelés ügyén nagyot ditettünk. Csakis ugy fogunk jó ta- ókhoz juthatni, kik megelégedetten elik terhes hivatalukat, mégegyszor lelkesülten nyulnak a darázsfé- kbe, fognak a népnevelés nehéz mun- jához, s végeredménye mindennek: lás, munkás, vallásos, igazán felvilá- sult utónemzedék.

SELLYEY BÉLA.

éhány szó a t. közönséghez.

„Az áll kérdésben, legyen-e tovább is lapja mogy Zalának, mely érdekeit képviseli? dalom pártolásáról, az ügynek hozott áldo- táról tesz tanuságot? vagy feladjuk az dig nyert tért a a közvélemény rólunk is t hangoztassa: a lapirodalomnak ismét ha- tja van, a „Zala-Somogyi közlöny." Ezt ol- astam az előfizetési fölhivásban:

Uraim! Zala-, Somogy népe! engedjük ezt magunkról elmondatni? Hagyjük a zvéleményt ugy nyilatkozni, hogy két egye 21 [illegible] mérföld, felmitilló lakosa nem ipes egy lapocskát fentartani? — Félnünk llene e megbélyegzéstől, pirulnunk attól, gy a Dunántul a legtermékenyebb s talán tran elmondhatjuk leggazdagabb vidék yetlen lapja megbukik! Ha somogyiak és alaiak nem pártoljuk, ha mi nem fizetünk ő, honnét, kiktől várjon subventiót? — E p csupán két megye lapja, ezt homlokán iseli, bennünket érdekel leginkább s a idékit éppen nem, vagy igen kevéssé, a ennyiben közérdeküeket is tartalmaz. Mért zetné pl. egy hevesmegyei a Zala-Somogyi zlönyt, midőn ugyanez áráért őt jobban ér- eklő lapot „Egert" megyéjében talál?

A „Zala-Somogyi Közlöny" bukásából a zvéleménynek okvetlen vagy azt kell kö- etkeztetnie, hogy a két megyében nincs elég pacitás, kik lapjukat érdekes közleményeik- el eltarthatnák, — vagy azt, hogy nincs elég nunk. — Ez beérjük mi azzal, hogy felü- nk ily vélemény fog uralkodóvá lenni? — gadjon hát tollat, ki erőt érez hasznos duivalót közölheini! Kövessék Somssich al ur ő maga példáját, kinek czikkei legkö- lebb érdekesiték a kérdéses lap tartalmát. földbirtokos urak mennyi sok szépet ir- tnának, hasonlóképpen öreg gazdászaink annyit közölhetnének tapasztalataik dús rházából s mi letennök küzdői tollunkat, les örömest tanulnánk avatott czikkeikből.

Ha pénz dolgát illeti, igaz hogy nem bankó fa levele, de azért 5 frtos előfizetés még em hozna dobot senki nyakára.

De Isten tudja mért is nincs ez igy. Talán szerkesztő ellen van valakinek kifogása? [illegible] gyáraat áldoz, csakhogy lapja iránti nagyobb rdeklődést keltsen.

Kinek silány a tartalom és tehetsége van: elek, hogy nem ir jobbakat. — Tehát a ki- dó hibás? — Neki évenkint deficitje van apja miatt, de remél s áldozattal tartja fen; mindennap kész lapját más csinosabb alak- an kiállitani, kész heti közlönnyé változ- atni, csak elég előfizetője legyen.

Mi magunk valljuk meg őszintén, egyedül mi somogy és zalaiak vagyunk okai annak, ogy egyetlen lapunk is máholnap bukni ányszerül. Tegyünk ugy mint más megyék- en. A szeretetben álló tekintélyes egyének egyének lapja megbecsülést minden község- ek ajánlják. Vagy nem érdemli ezt meg?

Egy oly lap, melynek czélja: „kitelhető- eg ápolni a szépet, jót és nemest s a szellemi ban versenyt kelteni azon irányban mely- en haladva a jó, nemes, nagy és szép győ- alma sohasem maradhat el; szóval, lenditeni művelésünk, irodalmunk, közgazdásza- unk ügyén a buzgók, hivatottak és jók se- élyével." Egy oly lap, mely a somogymegyei gazdasági egyesület hivatalos szakközlönye, mely már három küzdelmes évet becsülettel [illegible] megmutatta életevalóságát s megér- [illegible] a pártolást. Csak ez által tehetjük [illegible] a két megye nevére igazán [illegible]

[illegible] midőn ujra remények táplál- [illegible] életünk visszanyerhető- [illegible] annyira szükségünk lenne megyei [illegible] mert hisz [illegible] igazság ká- [illegible] midőn annyira [illegible] hogy mi történik a [illegible] ily időben egy életet [illegible] megbuktatni bün [illegible] nem csak lapunk, de

egész hazánk virágoznék. Ha egy lap fentartását sem tudnuk megegyezni, remélhetünk-e nagyobbaknál jobbat? Félre a személyes érdekkel, a közre kell gondolnunk! „Kiki áldozzon a mivel s a mennyit tud. A hazafiság édes kötelmét — mondja Kisfaludy S. — szivvel, észsel, értékkel tölthetjük be. Háromszor boldog, aki mind a hárommal áldozhat! — Háromszor átkozott aki mind a hárommal bír és egyikkel sem cselekszi!

S. B.

VIDÉKI TUDÓSITÁS.

Kun-Sz.-Miklós, junius hó utólján.

Midőn e sorok sikló tollamból alá futnak azon eszme foglalkoztat: hogy ha a vaskemenczét a nyári idényre szobámból a padlásra nem expediáltam volna — bizony isten befütttetnék ezen felséges junius hónak szám szerint 15-ik napján. Pompás időjárás! — martius, aprilis, május hóban rekkenő hőség naponként még esti 5—6 óra közt is — — midőn a fénylő nap három negyedrészét már az örök mulandóság homálya fedé — s hévmérő még mindig 26 fokon álla; három hónapon át — daczára a légkör boltozatán uszkáló fellegeknek: alig egypár csepp eső hullott szomjas földeinkre; veteményeink kiszáradvák, gabnáink ritkasága, a kinőtt üres buzafejek, a kopár homok fedte sivatagok — mind meg annyi ijesztő képei a rémes szinben feléok közelgő inséges időnek, a Kiskunság borzasztó jövőnek néz elébe!.. Kinek keblét vallásos érzelem — s az Isten emez intő keze felemelésére szent félelem tölti el, rebegve kiált fel: „Istenem mi lesz belőlünk!" Igen igy eped a valódi keresztény; ám de e mai elfajult kor korcs gyermekei — kik álmüveltségük gőgös érzelében pirulnak Istenhez felfohászkodni, s inkább keresik a csapszékeket, a bünlepte paráznaság büzbödt fészkeit, mint az Isten szent hajlékát — mit törődnek a közelgő rémes idővel, nekik kijut a dús lakomározás, pénzök a szerencse asztalon — melynek látására őrülési roham környezi az üres zsebü bámuló sereget, — a fény — pompa két szarvu ördögeit tömjénezni törekvő bájos nagyság, a táncz, mulatság, érzési elvek, s egy egy csinos ifju mosolya után sóvárgó divat lepkék — kiknek feltornyosuló gőg fészkük mind megannyi czégérei a negély, tetszvágy, büszkeség, leggyakrabban pedig a kellő képzettség a női gyengédérzés, a megkivántató ismeretek s átalában a honleányi kötelmek iránti fogalom hiánynak — feltotlazva hordják fejeiket, s jaj annak kit a természet mostoha keze kevésbbé piperézett fel borzas fürtökkel, kit elfeledett elegans udvarló férfiuvá teremteni, vagy kire a hanyatló kor redős barázdákat füzött, van megszólás, gunykaczaj s otromba jelzés; — mit aggodnának ezek az éhséggel küzdők nyomorai felett, nekik előbb valók az ily haszontalanságoknál a túllet asztalok, az ölebek, a parádés kocsis, a négyes fogat, (néha azonban két gebe is megjárja) az estélyek, a selyem viganók, a franczia kalapok stb. — ők vigan kéjelegnek — mig amott egy 7—8 tagból álló családapa [illegible] dedei éhség kinzó fájdalmait, de nem segithet, csak nyög sohajt — Istentől várva a vigasztalást, mert az emberek elfelejtkeztek róla. Ez a szegény szerencsétlen egy nagy birtu embernek lett áldozatja, ki elég szivtelen s pogány volt Krisztus példája ellenére, a keresztényi szeretet s béketürés gunyjára csupa személyes bosszuból egy egész család tátongó sirját ásni meg, mindennapi kenyerétől megfosztani és végnyomorba lökni ki; de mit hadarászunk az üres légben, — az ádáz düh megtermé a maga gyümölcseit, mely példa arra, hogy az embert csupán anyagi résznek tekintsük; a szellem, az ész — mely kormányozni képtelen, csak alárendeltje az érzékiségnek, innét van: hogy sok bölcs gyakran a legszembeszökőbb szivtelenséget követi el.

De az időjárásról kezdtünk beszélni, s némely észleletek tárgyilagosságára tértünk át, igy van az — ha az ember sok dolgokat lát, mit látnia nem kellene.

Időjárásunk tehát nagyon czifra komédiát játszik, három hó elforgása után volt körülbelől féluapig tartó esőnk junius hóban, erre aztán megeresztė zugó szárnyait a dühöngő szélvész — s egy egész hétig nyargalt aszály verte szomoru vidékünk kopár mezején, mint egy köszöntve a bekövetkező válságos napokat; még ez sem volt elég, hanem hogy a végremény parányi szikrája is kioltassék kebleinkből belépett hozzánk a hideg is, ki forditott fagyos subájával, s a hó 11-ke óta téli ruhába sétálunk porlepte utczáinkon a phreselián nadrágok, a tág szellős gőzkürtő szabásu kimondhatlanok — ezek a virágzó figurái az idegen islésnek — mind a kuczkóba takarodtak, mert a légkör nagyon csipős, keresztül járja a légtesthez állóbb öltözéket is. Ilyen napokat élünk! — De azért eszünkbe jutott magunknak egy kis élvezetet szerezni a pesti ev. ref. theol. tapintézetnek pedig egy kis jövedelmet.

Igen is: a pesti ev. ref. theol. dalárdának éles figyelmét sem kerülhetá ki vala azon körülmény, hogy mi minden szép, nemes és hasznos iránt sovárgva hevülünk, égünk, ugyan azért elhatározta a czimzett egy már korábban czélba vett szándokát megvalósitani, s nálunk f. évi 8-án a városháza nagytermében hangversenyzett; előadattak általa: „Karének" Bethowentől, „Csata dal" Schottól, — „Esti dal", a szerző nem neveztetik meg. „Induló" Beckertől, és néhány népdal; közben történtek szavallatok: ilyen volt a „Munkácsi rab", szavalta Komáromi L. „Egy férj a fővárosban," szavalta Kovács F. „Hölgyek panasza" szavalta Kálosi „Holló" szavalta Tamási F. — Előadatott még zongorán a „Fóthi dal" Wilmers szerint játszta Csepcsányi, és fuvolán zongora kisérettel egy népdal Hankovszki által.

Általában az előadás sikerültnek mondható, de külön kiemelendőnek véljük Bethowen magasztos „Isten dicsősége" cz. karénekét, mely vallásos szempontból tekintve méltán megérdemli a babérkoszorut, a közönség tehát melylyel fogadtatott: a müértelem és érzéki izlésben kezesendő, — ez az oka, hogy Becker Indulója — mely inkább idegfeszitő — sokkal több tapsot aratott. Csepcsányi zongorán szabatosan játszott, a nem köznapi tehetség számára kidolgozott münek szellemét szépen oldotta meg, — adjuk meg kinek kinek az érdemet, ő sokkal több elismerést érdemelt volna az egy két elhangzott nem magyar kifejezésü „bravo!" szónál; ugy szintén Hankovszky S. is fuvoláját jól kezeli, el is nyerte az elismerést, bár ez is lehetett volna lelkesültebb. — A szavalók közt Tamási J. ur fogta fel leginkább az általa előadott költemény szellemét tőle a többi szavallók sokat tanulhatnak. — De nem szabad feledenünk Dobner L. karvezénylő urat sem, ki szabályos vezénylétével lelkét adta meg a müéneknek; ki egy karvezénylőnek feladatát felfogni képes, az tőle az ügyességet s szakértelmet meg nem tagadhatja.

A hangverseny jövedelmezett 90—100 o. é. forintot.

BORS KÁROLY.

Hirek és események.

△ Sürgönyállomások következő helyeken léptetődtek életbe: Pistian (Trencsén mellett) Freiburg (Morvaország), Csakonya, Ráncskubin (Horvátország) Sschluckenau (Csehország.)

△ Ismét szerencsések vagyunk városunk fiát, a kölni operaszinház első baritonistáját Lang Fülöp urat falaink közt üdvözölhetni, jól esik meggyőződnünk, hogy ezen művészi haladó korban egyik fiatal barátunk oly fokra emelkedhetett, hogy a művészetet kedvelő külföld több jelesebb szinházaiban érdemszerint kivivhatta magának a tekintélyt és közkedvességre emelkedhetett. Érdem nélkül nem adják [illegible] Lang urnak erős és csengő hangját dicsérőleg tudja méltányolni, — ugy kötelességnek tartjuk ezennel a pesti nemzeti szinház igazgatóságát ezen szerény művészre figyelmeztetni, ki nem szokott az ujabbkori bevett szokás szerint menydörgő lármával utjából megjelenni; hanem szerényen és csendesen, bizván abba, a tehetség felismertetik, a valódi müvész nem szorul vásári lármára.

Lang urnak a szülővárosbani megjelenése alkalmat adott egy ritkán élvezhető hangversenyre, a melyben Czeke Sándor, — már többizben emlitett hazai hegedüművész — Steiner, a bécsi operának egyik kiválóbb hegedüsse, Redel J. és többen közreműködtek, s mely julius 1-jén tartatott meg.

Az egybegyült müvész urak csakis itt ritkán élvezhető classicus zenére fektették figyelmüket s különösen remekül adák elő Mendelssohn Bartholdi D-dur négyesét.

Lang ur hangja és éneke, minden várakozást felülhaladott, Czeke és Redel jeles hegedüseket dicsérőleg ismeri közönségünk, de Steiner urat kell kiemelnünk, kinek igéretét birjuk, hogy városunkat minden évben legalább egyszer meglátogatandja, ki mindenkor szivesen látott vendég leend, mert játéka által megmutatta azt, hogy a müvészetre hivatva van; ő képes hangszerével meggyilkolni a bút, és a lelket fölviditani.

A hangverseny látogatott volt, sokszoros örömtaps és elégedettséggel hagyá oda az összegyült koszoru a fényes termet.

Mint halljuk Lang és Czeke urak Balatonfüreden és Rohicson is szándékoznak hangversenyt rendezni; — szép sikert várunk.

△ Vörösmarty Mihály halhatatlan babéros költőnk Fehérvárott felállitandó szobrára helyben egy rövid nap alatt 40 ft. o. é. iratott alá, mi szép tanusága a kanizsai közönség áldozatkészségének.

Az aláiráshoz járultak:

Belus József, Plosszer Ignácz, Vogner Károly, Hauser János, Vlassits Antal, Bernritter József, Cavallar József, Themleitner Gellért, Kaán Vilmos, Fárnek Kálmán, Szép Károly, Kaán Károly, Axenti György, Halvax József, Többen, Többen, Juhász György, Darázs Gusztáv, Bottfy Károly, Angyalffy Imre, Sperlak Dániel, Fábián Zsiga, Tóth Ferdinánd, Tóth Lajos, Rácz Antal, Plichta Károly, Hegedüs József, Tóth István, Mihályffy György, Mihályffy József, Limbeck Rudolf, Veber Samu, Oberrecht Mátyás, Bokányi György, Szánits Menyhért, Nedeczky Zsigmondné Zathureczky Paula, Vehofsits Adolf, Vésey Mártonné, Keményffy J.

A Fehérvárról beküldött részvétjegy közül 6 darab az aláirók által megtartatván 4 drb. Fehérvárra visszaküldetett.

△ Az aratás ideje itt van, vigan foly a sarló dolga, ének és kedv közt gyülnek a szép kalászok egybe. Tájékunk középminőségü terméssel köszönti a gabnatárakat.

△ Wajdits József, müegyleti ügyvivőhöz megérkezett, és azonnal közszemlére könyvkereskedése kirakatába tétetett az 1865. évi mülap próbanyomata, „I-ső Mária királyné és anyja Erzsébet," kényszeritve Durazzo Károly koronázásának tanui lenni, Lajos sirkövéhez menekülnek, Székesfehérvár, 1385." Körajz Engerth Vilmos hazai művész által, győri Liezenmayer Sándor eredeti olajfestménye után. Müegyleti jegyek 5 ft. 25 kr. válthatók az ügyvivőnél.

△ Bertók Sándor czimbalom művészünk körünkben időzvén, hangversenyt szándékozik rendezni. Reméljük, hogy az egyetlen magyar zene páratlan művésze kellő pártfogásban fog részesülni. A hangverseny [illegible] 15-én fog megtörténni. Felkérjük a vidéki közönséget pártolásra.

(Kaposvár.)

** Mult számunkra már nem volt időnk a népünnepet, mely székvárosunkban tartatott, megemliteni részletesen, tesszük azt most részint kötelességből, hogy számot adjunk s megköszönjük a nagyérdemü közönség részvétét, részint buzditásul, hogy más vidékeken is rendeztessenek ily ünnepélyek, melyekben örömmel vesz részt a nép, mert kevés pénzért élvez és mégis áldozik. A népünnepnek mindenesetre fénypontját képezte a lófuttatás, melyben minden jutalmat Aszaló polgárai nyertek, a pesti gyepről is már annyira nevezetes lovaikkal, s az is nagy érdeket gerjesztett, hogy az idei pesti lóversenyen egyik nyertes ló megveretett, és pedig valódi diadallal, 10—12 ölnyi távolságra maradván hátra a czélpontnál. Sokat nevettek a szamárversenynek, melyen a fél vérü, rakonczátlan időjárások erős kiabálások között tüskének bokornak vitték gazdáikat, s többnyire ezek nélkül érték a czélponthoz, ütközben lehányván azokat. Itt aztán lehetetlen volt rendet csinálni, kitünvén, hogy a szamár mindenütt csak — szamár! Volt gyalogfutás is, különféle öltözetü ruhákban; famászás; akrobatikai játékok; jó czigányzene, dudaszó; pecsenyesütő sátor; czukrász és bábos laczikonyha. Egy árnyoldala levén a nap-

nak: hogy délután 7 óra felé jött erős vihar a nagy számu közönséget szétriasztá, s a tüzjátékot másnap estvére kellett halasztani, mely általános tetszés közt fogadtatott és sikerült. Az ünnepet — az ingyen nézők számát is ide értve — háromezerre tehetni, s a tiszta jövedelem lett 223 frt 83 kr. o. é., mely a helybeli egyház oltárainak kijavitására az illető kezekbe szolgáltatott. Belépti dijon felül adakoztak fennebbi összegbez: A futtatásra gf. Nitzky György egy db. cs. aranyt; Fodor Pál 2 ftot Kiss Zsigmond 1 frt. Egy valaki 1 frtot Cz. T. 20 kr. Szobovics Nándor 1 frt. Szukics J. 10 kr. Vajda Pongrácz 50 kr. Szalay Gy. 20 kr. Koch I. 20 kr. Fodor J. 10 kr. Fézly J. 20 kr. Hönig J. 50 kr.

Hátra van még köszönetet mondani a nagyérdemü közönség részvétén kivül a tek. megyehatóságnak, mely segédkezet nyujtott az ünnepély kivitelére, a városi tanácsnak, kereskedők s egyébb magánosoknak, kik egész áldozattal tettek meg, mit tehettek, a szent czél érdekében.

* Az általunk kitüzött pályadijakra Fodor Pál ügyvéd 2 db. cs. aranyt, s Szobovich Nándor 3 frt o. é. ajándékoztak; vegyék szives köszönetünket azokkal együtt, kik már ugyan e czélra hozzánk szives adakozásaikat beküldötték, nevöket örömmel emlitvén fel annak idejében, ha erre felhatalmaztatunk.

* Mult napokban itt egy cseléd felkötötte magát a szöllöhegyen, okát nem tudjuk. Elég szomoritó, hogy az öngyilkosság vidékünkön is mindinkább terjed.

*(Rsz) Az élelmi szerek- s napszám ára a IV. században. Be sokszor halljuk emlegetni azokat a „régi jó időket?" — s önkénytelenül is e panaszra nyilik ajkunk: „Nem ugy van most mint volt régen, nem az a nap süt az égen!" Jelenleg mindenki csak az élelmi szerek drágaságán s a napszám felcsigázott árán panaszkodik. S mégis voltak idők, midőn sokkal nagyobb drágaság uralgott mint a mai „czudar világ"ban. — Vegyük csak szemügyre a történet lapjait s tekintsük, a keresztény számitás szerint, a IV-dik századot, s nézzük milyen volt az élelmi szerek s a napszám szabott ára Diocletian császár idejében 301-ben.

Egy középszerü fáczán ára (jelenlegi pénzmérték szerint számitva) 80 frt.; egy hizlalt ludé pedig 61 frt volt. Egy font marhahus rendes ára 3 frt 30 kr. a szarvas, és őz husé 3 frt, a disznóhusé pedig 5 frt. Egy font vajért 3 ft 30 krt fizettek, egy font turóért 2 frt 30 krt. Egy véka zab 9 frt 30 krba került; egy véka bab vagy borsó 19 frtba, a lencse 32 frtba. Egy czitromért 6 frt adtak. Az élelmi szerek roppant ára mellett épen nem csuda, ha a lucullusi ebédek oly mesés összegre rugtak.

A napszámosok s mesteremberek ekkor élték arany korukat. Egy kőmüves napi dija 18 frt volt, egy szobafestőé pedig 22 frt. Egy nevelő havifizetése — kik pedig nem voltak szabadosak, hanem rabszolgák — ha csak olvasni és irni tanitotta tanczosát 17 frt volt; — ha az arithmetikára, 23 frt., ha pedig a latin s görög nyelvre, akkor 64 frt.

Pilinius emliti, hogy Maurus Scaurus bizonyos Daphnes nevü, sok nyelvismerettel biró rabszolgát 56,500 frttal dijazott évenként. Cicero egykori tanitójának, Roscius hires szinésznek évi jövedelme 40,000 frt volt. (V. L.)

* A kaposvári algymnasiumba a második félévi vizsgát jul. hó 18-án kezdődvén osztályanként fölváltva tartatnak meg u. a. hó 29-ig, melyekre az illető szülők, gyámok s nevelés ügy barátai tisztelettel meghivatnak.

Kaposvár jul. 6. 1865.

A gymnazium igazgatója.

Füredi ujdonság.

* A meleg napok egy hét óta állván be, a saison csak julius 2-a körül vette kezdetét. A vendégek leginkább e nap óta érkeznek; de hiában szemléljük, várjuk a közép birtokos osztályt, mely eddig oly szépen volt képviselve; alig van pár család belőle. Fényes tanusága annak, mely osztály van leginkább sujtva a körülmények és anyagi csapások által.

* Julius hó 7 és 8-án 29—30 foknyi volt a lég melegsége; a Balaton vizéé 21—22 fok.

* A vendég koszoruban vannak: gf. Eszterházy Pál családjával; gf. Zichy Lipót családjával; gróf Miggazzi; gróf Zichy Károly; Sulajda; Gaál akademikus. A „Bolond Miska" szerkesztője. Vannak Lengyel, Oláhország, Szervia és Amerikából is.

* Várják vendégekül: Somssich Pált; Radnótfáit; A Vörösmarty családot; Tóth Kálmánt.

* Estvénként a vendégkoszoru sürü tömegekben megy csolnakázni s élvezni a Balaton legét, mig a parton a szegedi banda huzza a nép dalokat. 8-án kirándulás volt a „Kisfaludyn" Tihany felé. A vendégek száma 500.

TÁRCZA.

Egy barátomhoz.

— Ki a trappisták közé lépett. —

Tis vain to struggle — letme perish young
Live as have lived; and love as I have loved
No dust if I return from dust I s prung,
And then at least my heart can be er be moved.

Byron.

Jó testvér iszonyu vala a vész haragja
Egyik sziklától a másik felé ragadja
Hajónkat; a vihar
Midőn megindult fölverte a hullámot
S kis csónakod körül mely örvényeket vágott
Sötét szárnyival.

Hajódnak végre is könnyitni kelle terhén
Nehogy szétzuzza öt a szél sziklára vervén
Vagy elnyelje a hab:
A mid volt mindened tengerbe kelle hánynod:
Szabadságot, gyönyört: szerelmed és családod
Kincseid s lantodat.

S most mégy magad, hova visz a habok szeszélye;
Partot nem lelve vagy kifosztottés szegény, de
Nyugodt s elégedett.
Hajódban, melyet a vész többek messze sodra
E kettő van csak: az iránytü és vitorla,
Lelked és Istened!

Hugo Viktor után

JÁNOSI GUSZTAV.

Lesz gyümölcs még...

Lesz gyümölcs még tán a fákon?
Lesz még rózsa rózsaágon;
Az én szivem rózsafája
Is kifakad nemsokára
Hajnal hasadtára!

Szőke, barna: lepke csalfa!
Mitse bajtok már én arra.
Legyen lepke mit én bánom?
Hej csak itten, itten szálljon
Meg e szivvirágon?..

Szép a csillag, de nincs lángja!
Ezt mondjátok ti a lányra.
Ám az eget kérdezzétek,
Vajmi máskép beszél néktek!
S én is ugy beszélek...

Itt a lányka szivem fölött:
Ugy mosolygok, ugy örülök!
Szivem lobban nagyot dobban,
Virága van fakadóban,
Ki is fakad nyomban!...

Nesze gyöngyöm, lelkem éke,
Tulvilágnak üdvössége,
Tüzd szivedre, itt a rózsád,
Téged illet: ápolóját,
Te szemedd, te ojtsd!..

TAMÁSFI GYULA.

Kaposvár, junius 30.

Tout le monde veut être amusé.
C. Tl.

Tek. Szerkesztő ur! Az egész világ mulatni akar. Szivünkre tevén kezünket valljuk meg mi is, hogy szeretünk néha könyveinktől, iróasztalunktól menekülve az élet zajába vegyülni, élvezve tarka oldalát, melyet egy bohókás jelenet, egy kellemes dallam, egy gondjait honfelejtett mulató csoport szemlélete nyujt. Siettünk tehát a junius 25-én rendezett népünnepélyre, hogy mi is mulassunk. S miért ne? Mulatságot hajhász mindenki alattunk, körülünk és fölöttünk. Mulattasson az irodalom: ez az mit egyedül követelünk töle; adjon mulattató képeket, a történelem ugy mint a piperés divat köréből; adjon sorsjegyeket, küldjön egy intésre kalapot, hajkötöt, kendőt, czipőt, lilionaise-t s mellékletül pár Ponson du Terrail féle rém regényt, mely egy élesen körvonalozott ábrándos erkélyjelenettel kezdődjék s első rendü öngyilkolással végződjék, ki ezen magas követeléseknek nem bir, vagy nem akar megfelelni, nem életre való, vonuljon félre, haljon meg. — Mulatni akarunk — mulattasson a szinház. Pár éve még a nemzeti drámaegekig ragadott — most oly émelygős a tragedia adjatok lapos prózába öltöztetett, gyanus erkölcsök, — sikamlós szójátékokkal fölczifrázott bohózatot. S talán jól van igy. Majd csak ebbe is, mint sok másba végre beleununk s megtanuljuk az igaz becsét szeretni, ha másért nem azért mert épen nem, vagy igen ritka lesz s megtartjuk akkor, azt mi ajkainkra nem a vastag habotát, hanem a kedélyes mosolyt varázslá, melyről Plinius mondja: ante quadra gesimum diem nulli datur — negyvennap előtt a csecsemő ajkain sem jelenik meg sed flet animal ceteris imperaturum. Az operettet fennebb kész akarva nem emlitettem, nem is helyezem a bohózatok sorába. Szivesen emlékezünk meg a Bónyei ittlétekor átélt kellemes estékre s nem vagyunk hajlandók korunk hibái közé számitni, hogy a közönség szivesen siet az operette előadásokra. Hisz nem a mi találmányunk s még csak rosz izlést sem árulunk el általa. 1671-ben Párisban a királyi szinpadon, a király s több magas rangu és szellemü vendégek jelenlétében adatott elő egy operette, czime volt: Psyche, szerzői Molière és Corneille különbség csak az, hogy Molière és Corneille helyett Offenbach és Sardou neveket olvasunk a mai operettek alatt, s ha a szöveg becses amazoknál is sokkal hátrább áll zenéje csak fölülmulja a 17-ik századbelit s szivünket kellemesen érintve, ajkainkra kedélyes nevetést csal legtöbb esetben ügyes paródia. — Jelenleg szinészetünk nincs; a valódi irodalom kevés szivhez szól; de társas életünktől is csak várhatunk valamit. Erről már sok elvolt és lesz mondva, s tán van is (ugy hiszsük) ugynevezett „Société polie-nk," de alig hiszem, hogy értelme felől igazán tisztába volnánk. Duclos azt mondá: „Közmondás, hogy a játék és szerelem terjeszti legjobban az egyenlőséget. Bizton vagyok, hogy a szellemet (l'esprit) csatolták volna e kettőhöz ha a közmondás azóta készült volna, mióta a l'esprit szenvedélylyé lőn. A játék egyenlővé tesz; mert a magasan állót megalázza; a szerelem, mert az alsóbb rendüt felemeli, de a szellem, mert a valódi egyenlőséget a szellemek egyenlősége szüli. La société polie n'est donc ni une coterie, ni une aristocratie quelqunne.

Ce n'est point la naissance

C'est la seulevertu qui fait la différence.

Vertu alatt értsük „education." S meg van a société polie. Ezek után feleljenek meg az avatottabbak van e nekünk ily société polie-nk? Ugy látszik mi még közeledni sem akarunk s engedjen meg kedves szerkesztő ur itt kissé kártyájába tekintenem, önnek egyik mellékes czélja a népünnepekkel összehozni kissé közönségünket. S kegyed büszke lehet, czélja gyönyörüen sikerült. Tán nem csalódunk ha azt mondjuk, hogy ennyi s ily szép közönséget, még nem látott a kaposvári sétatér, mióta egyik faubourg-ja lakóinak pásztoróráira terjeszti árnyas lombjait. Bizalmi szavazat az tek. ur számára s örvendetes bizonyitványa a nemes résztvétnek, mely a szent czélra a levont költségek után 223 frttal járult. Aldja meg az Isten tekintetes urat fáradhatlan buzgalma, tevékenységért s bámulandó türelmeért, melyen még a daczos elemek sem foghattak ki s köszönet, elismerés azok részéről, kik részvéttel kisérik minden jó ügyért tett lépését.

Még az ünnepélyről magáról kellene szólnom, mely azon rendben ment végbez, mint az elmés hirdetések jelentették. Természetes hogy legnagyobb érdekeltséggel a lóversenyt néztük végig melynek eredménye nem csak kielégitő, hanem némi tekintetben meglepő is volt, minthogy az idei nyertes a pesti gyepen itt csak második lön. Ki végig nézte a futtatás folyamát, mig kedvesen s halálával emlékszik vissza azokra, kiknek Somogymegye lótenyésztése annyit vagy mindent köszönhet, lehetlen, hogy azon ohajtást ne táplálja: bárjelevenitnék fel a jó emlékü lóversenyeket azok, kik e tekintetben legtöbbet tehetnének s mig — korántsem ócsárlandó — szenvedélyük itt is egy táplálékát nyerné, a közjót mozditnák elő. Fájdalom a tapasztalás megtanitott, hogy onnét e tekintetben sokat ne várjunk s megérjük az időt hogy ezen eszmét is azoknak kell felölelni, kik inkább a szellem mezején szeretik erejöket próbálni s nem négy, de két lovat sem hajtották még tán életükben.

S valóban nem állhatna-e az ügy élére is kasinónk, melytöl jelen helyzetében, csak szépet és jót várhatunk; most, midőn élén oly férfiu áll, kiről s nélkül, hogy szerénységét sértenők, elmondhatjuk, hogy a jobbak teljes bizalmát birja? Ne várjuk máshonnét azt mit magunk is megtehetünk; annál kevesbbé miután azon örvendetes tudomás birtokába jutottunk, hogy mit sok hatalmasok százakkal elnem érhettek, a sajtó képviselőjének (— ugynevezett irkász) kezében egy arany elég volt arra, hogy Somogy jobbvérü lovainak két gyönyörü példánya jelenjen meg a kaposvári göröngyös versenytéren. Oly jelenség, mely bár parányi, bitünket erősiti a jövőre. Adja Isten, hogy sejtelmünk egészen való ne legyen, hanem bárhonnét jöjjön az impulsus a szülefési s értelmi aristokrátia kezet fogván álljon minden jó és nemes ügy élére. Tisztelet a nagy neveknek; melyek maig is iratnak a nap történeteinek könyvébe. Varássa mindig volt és lesz nálunk a hangzatosb neveknek, nem is szeretnők, ha valaha Magyarországon is elmehetne mondani Maistre bon mot-ját: Nos comtes, quand on les compte, ressemblent a des contes? —

A lóversenyre következett szamár- és gyalog verseny, mulatságos intermezzokkal, majd Pollács bócsi müvész (?) erőmutatványa. A természet azonban megsokalta a mulatságot egy napra; a fenyegető felhők szétriasztottak bennünket, hogy másnap hétfőn Pollácz tüzjátéka körül gyülekezzünk s bámuljuk ügyességét, melylyel a napot, heldát csillagokat varázsla, is Kaposvár hölgykoszorujának hódolatul s hálául résztvételért, mely mig jobbjával az oltárra rakta adományát, neki és számos tagból álló családjának baljával kenyeret nyujtott. Tüzjáték után tánez és teritett asztal várta a mulatni vágyókat. Mi pedig azon óhajtással hagytuk el a sétatér csendbe merülő fasorait: Vajha t. szerkesztő ur buzgalmát ne csökkentenék az itt ott felmerülő apróbb kellemetlenségek s évenkint legalább egyszer ezután is hozná össze ily ünnepélyre Kaposvár lakósit, kik pár órai kellemesen mulva pár fillért szivesen áldoznak bármi jó czél felsegélyzésére. Isten áldása velünk. *)

*.

*) Örömmel teszünk ezután is, mit tehetünk az ügy érdekében parányi erőnkkel. Önt pedig mivesem kérjük többször is örvendeztessen meg mulattató tollával. Szerk.

La Valière herczegnő élete.

Egy névtelen és 1706-ban Kölnben megjelent franczia kiadás után forditotta

RÉNYI REZSŐ.

(Folytatás)

... terjeszté leánya ele, hogy atyáink egyszerüsége nincsen többé szokásban, s ezt azon mérvben megis szokiák a mily mérvben ügyesek lettek; hogy régente az egyszerü udvarlás is bünnek tartatott, s egy leány nem ismeré lakodalma napjánál előbb a szerelmet: de mai nap ez már nincs igy; mert a szép nem sokkal finomabb és bánhatóbb, s hogy egy szerencsés változással a szerelem mindenüvé behozatott. E kedves leánynak több hasonló ostromot is kellett kiállani, de az utolsó volt legerősebb. Egy öreg asszonyság, kit nem nevezek, és ki nem volt éppen a legszigorabbak egyike, ki nem is volt ismeretlen a mai kor udvarlásainak fogalmával, felemelkedett mondván: — Mit akar ön kisasszony szépségével müvelni? azt hiszi öröké fog tartani, s egy nagy király szive érdemetlen önhöz? A korona fényével fentartott érdem és szerelem képes egy uj Lukretiát legyőzni. Ön téved, ha a szerelmet valami borzasztónak hiszi. Mi nincs édesebb mint szeretni; mert nélküle minek is élnénk.

Kegyetlen a természet elleni helyzet, azt ha addig elé nem érzé majd érezni fogja; befogja látni, hogy igazságtalanok és háborgosak a férfiak, hogy nevetséges becsület törvényeikkel oda vezetnek miként becstelenségünket ugyanazon forrásban leljük honnan ők dicsőségüket meritik igen örültek leanének ebben megnyugodva; vagy egyenlő legyen a törvény, ellenkezőleg felmenthetjük magunkat alóla.

A természet gyengéd szivet adott nekünk, tehát miért ne szeretnénk? E bölcs anya mit sem teremtett czéltalan; s mivel oly nagy

szerelmi hajlammal látott el bennünket, legalább azokat kell szeretnünk, kik minket szeretnek.

Ön sokkal szebb kisasszony semhogy szive hajlamát ne követné; s legyen ön a mindnyájan, kik szépek és ifjak vagytok meggyőződve, hogy azon erény, mely annyi gonddal őriztetik nem egyéb mint azok találmánya kiktől a bájak megtagadvák és tompa szellemök; imigy akarják ők a természet mostohaságát megbosszulni. De ön ki csak bájakkal rendelkezik válaszszon kellemesebb utat: s ha a szerelem az erények legnagyobbika, ugy ön soha sem fog az erény ujjáról leérni [illegible] La-sugallata után cselekszik. Ezen tanok valóban oly egyedüliek mint maga a beszéd is igen érdekes: azonban a szép kisasszony nem használta, tekintve a királyt mivel másutt kereste, s fel is találta szerencséjét. De térjünk vissza szerelmeseinkhez.

A köztök keletkezett csekély hidegség nem akadályozá a királyt, hogy La Valièret ne látogassa meg naponként; azonban elégedetlen arczot mutatott mindig: az időt mélázás vagy olvasással ölte, s majdnem szó nélkül távozott.

Azt hitte már az egész világ, hogy szakitottak, vagy hogy legalább ezt tenni szándékvznak. Csak két öreg róka volt ki nem hitte ezt, mindig állitván mikép ez csak esély és szerelmi hásszárt, mely rövid ideig tartand.

A királyra csalatt rá ismerni sem lehetett nem ment vadászni, nem nevetett csak is kelletlenül; s mindennap volt valami képzelt baja. Saint Agnan herczegnek megvallá, kedvetlensége okát — Saint Agnan — igy szóla: Én a legszerencsétlenebb ember vagyok, mindenütt unom magam, mit sem teszek kedvvel, minden boszant, sőt van idő mig a korona is terhemre van; szeretek, Saint Agnan oly forrón mint csak szeretni lehet s nyugalmam rovására csak nagyon is tudom hogy nem szerettetem, vagy épen oly keveset, hogy elégedetten élni nem tudok. Mindan kötelességemet jól teljesiteni, mitsem mulasztottam, hogy nagy szeretetre érdemes legyek, nem is vagyok arra érdemtelen; mind a mellett minden szerelmes közt velem bánnak legroszabbul, nincs is itt az udvarban szerelmes ki ne lenne mérhetlenül boldogabb nálamnál. A szellemdus és tapasztalt herczeg igen hamar belátta, hogy a király azért nagyitja baját mivel végtelenül szerelmes. A helyett, tehát hogy La Valière ellen nyilatkozzék, inkább annyi jót beszélt felőle, hogy a király hasonlithatlanul jobban szerette mint ezelőtt az a következőkből kitűnni fog. Befejezvén Saint Agnan La Valière feletti dicséretét, azt válaszolá a király neki, hogy kedvesét leghivebben akarja szeretni de méltányos, hogy viszont szerettessék.

A test és lélek oly feltűnően egyesülvék mikép lehetlen, hogy ha egyik szenved, ne szenvedjen a másik is. Voltak is a királynak külömbféle apróbb bajai és elvégre is aggályosokká lettek mert oly erős főfájás támadta meg követve erőszakos hányásoktól, hogy az egész udvar mozgalomba jött. — Saint Agnan ennek okát ismerő elment La Valièrehez elbeszélé neki mind mit a király mondott, La Valièret megismerkedtette vele, mi ártatlan ő a dologban, s hogy mily találékony a király maga kinzásában, hogy képzelődései gyötrik őt csupán, s ok nélkül zavarog; végre hogy nem határozható magát el oly hiba jóvátételére melynek oka nem ő vala; mi nem is hiba csak is a király képzeletében az s hogy inkább neki volna igazságos oka, panaszra midőn ő felségének éppenséggel semmi oka sem lenne erre továbbá, hogy a király csalatkozott ha azt hivé, hogy azért iparkodott volna neki tetszeni, — mivel király, hogy mással is kitszeretne akként cselekedett volna.

(Folytatása következik.)

Gazdasági tudósitás.

Nagy-Kanizsa, julius hó 9-én. Az aratás ideje előttünk, de a mint mutatkozik, nem a legkiadóbb a termény. Külföldi hirek után, melyek Franczia-, Angolország és Amerikából jőnek, nem utalnak oda, hogy a termény ára emelkednék. Gyéreni szállitása a tavali terménynek következő:

Buza 2 frt. 20 kr. — 2 frt. 25 kr. Rozs 2 frt. — 2 frt. 25 kr. Árpa 1 frt 50 — 1 frt 70 kr. Zab 1 frt 20 kr. Kukoricza 2 frt.

Kanizsai piaczi árak: Burgonya mérője 0 ft. 90 kr. Marhahus fontja 14 kr. Juhhus fontja 10 kr. Sertéshus fontja 18 kr. Uj szalonna mázsája 28 frt — kr. Zsir fontja 36 kr. Lángliszt mázsája 11 ft 0 kr. Zsemleliszt mázsája 8 frt 00 kr. Kenyérliszt fontja 5 kr. Kukoriczaliszt fontja 3 kr. Uj bor iczéje 8 kr. Ó bor iczéje 16 kr. Sör iczéje 10 kr. Szilva-pálinka iczéje 32 kr. Törköly-pálinka iczéje 25 kr. Fagygyu mázsája 16 frt. — kr. Öntött faggyugyertya fontja 36 kr. mártott fontja 32 Szappan fontja 20 kr.

A Balatonpartról. Időnk majd borult és hüvös, kivált estenként, majd olyan forró, hogy elolvadnunk kell; a szél azonban alig marad el egy napról is; ugy látszik, az időjárás mult évi julinsi szeszélyeit követi. Itt nálunk az aratás javában foly, s ugyancsak mostohán fog kiütni; a mi termény állásunkat korán sem lehet a Drávamentéhez hasonlitani; különösen a rozsaratás nagyon roszul ütött ki, kevéssel jobban a buzáéi, a tavaszi az, melyben még némi reményt helyezünk; minél tágabb, homokosabb a föld, annál jobb lenne a termény; az agyagos, nehéz föld sok helyen alig adja meg a magját. Van olyan hely igen sok, hogy holdja alig ad 2—3—4 keresztet rozs és buzában, ez is tele gazzal, s oly alacsony, alig lehet letakaritani. Általában itt e vidékek nagy része mostoha évnek néz elébe. Előszéna nem sok lett sarjura több kilátás; a tavaszi repcze is ritka gazdának üt be, pedig ugyancsak keresik a kereskedők 4—5 ftig mérőjét. Még a fagy után is jobban bisztattak szőllőink, mint most a virágzás után; kevés borunk lesz általában; fiatal tőkéink lefagytak, az öregek meg elrugyáztak. Gyümölcs, különösen szilva annyi, hogy sok kert és szőllőben máris támogatni kell az ágakat. Egész tavasztól alig lévén egy jó esőnk, sok gazdának még most is van ugaroIatlan földje. Gy. P—l.

Bécsi pénzárfolyam julius 8.

5% metaliques 69.86; 5% nemzeti kölcsön 74.95; bankrészvények 795.— hitolintézeti részvények 177.50; ezüst agio 106.75; arany darabja 5.24.

Nyilt posta.

B.-nak Kassán: Becses levelét megkaptuk; az illető helyre azonnal el is utasitottuk; fogadja ön szives üdvözletünket. Ha a czerepéldány hiányosan küldetnék, kérjük szives tudósitását, hogy intézkedhessünk.

Cs. K. Nem kaptuk.

S. P. Legyen szives leveleit pár hétig Füredre czimezni.

R. P.-nak Veszprém: Legközelebbi számaink egyikében megjelenik, mint ön kivánta; kérjük továbbra is becses közremüködését.

J. M.-nak: Ugy intézkedtünk, mint irva volt; azon bizonyos egyén jelenlegi tartózkodási helyét nem tudjuk.

Bécsi levelezőnknek: Rég hallgat ön.

J. Á.-nál: Várjuk a kért művet azon helyre, a hova irtuk volt.

J—es J.-nek: Sürgős tudatni valónk volna veled, de nem tudjuk hova czimezni a levelet.

G. G.-nak Kaposvár. Magán levelünk elment ön számára kapta-e? kérjük a válaszat.

T. K.-nak N.-Kanizsán: Mikor kapunk az igeretből?

*** Pécsre: Mihelyt használhatjuk, azonnal.

H. J.-nek, Kaposvár: Üdvözletünket küldjük, a válaszszal ne késsél sokáig.

„Szemeidre, hogy ha nézek." Nem adhatjuk.

„A mostoha." Talán!

Keszthelyre: Mást kérünk.

Füred. R—s I—nak a nyomdából. A tárczaban vagy pedig mint csikk közöltessék: A tizenhatodik század honunkban. Re—le P.-tól.

Felelős szerkesztő: ROPOZ ISTVÁN.

H I R D E T É S E K.

21 9/1865 (1—3)

Hirdetvény.

Gáál János hitelezőinek összehivása! Somogy megye polg. törvényszéke mint telekkönyvi hatóság részéről közhirré tétetik, hogy Weisz Mózesnek Gáál János elleni keresetében a kielégitési végrehajtás utóbbinak a Tót-Szt-Györgyi 56. sz. t. j. k.ben foglalt negyed telek birtokára elrendeltetvén, az árverési feltételek s a kielégitési sorrend megállapitása tekintetéből hitelezőknek tárgyalási határnapul folyó évi augustus 16. napjának reggeli 9 órája kitüzetik; mire hitelezők azzal hivatnak meg, hogy meg nem jelenésök esetében a fennebbi ügyletek birólag fognak megállapittatni.

Egyszersmind felhivatnak mindazok, kik a kijelelt birtokhoz igényt tartanak, azt a fennebbi határidőig ide bejelenteni siessenek.

Kaposvár, junius hó 11-én 1865.

Somogy megye törvényszéke [illegible]

(1—3)

HIRDETMÉNY.

Özv. K [illegible] János hitelezőinek összehivása! Somogymegye polgári törvényszéke mint telekkönyvi hatóság részéről közhirré tétetik, hogy Galamboski [illegible] özv. Kovács János elleni keresetében a kielégitési végrehajtás utóbbinak a N. bogyádi 116-ik sz. t. j. k.ben foglalt negyed telek és [illegible] bejegyzett birtokára elrendeltetvén, az árverési feltételek s a kielégitési sorrend megállapitása tekintetéből hitelezőknek tárgyalási határnapul f. évi aug. [illegible] napjának reggeli 9 órája kitüzetik; mire hitelezők azzal hivatnak meg, hogy meg nem jelenésök esetében a fennebbi ügyletek birólag fognak megállapittatni.

Egyszersmind felhivatnak mindazok, kik a kijelelt birtokhoz igényt tartanak, azt a fennebbi határidőig ide bejelenteni siessenek.

Kaposvár jun. 29 1865.

Somogymegye törvényszéke mint telekkönyvi hatóság.

(3—3)

HIRDETMÉNY.

[illegible]

hó 14 napjának reggeli 9 órája kitüzetik; mire hitelezők azzal hivatnak meg, hogy meg nem jelenésök esetében a fennebbi ügyletek birólag fognak megállapittatni.

Egyszersmind felhivatnak mindazok, kik a kijelelt birtokhoz igényt tartanak, azt a fennebbi határidőig ide bejelenteni siessenek.

Kaposvár máj. 29. 1865.

Somogymegye törvényszéke mint telekkönyvi hatóság

2341/1865 (3—3)

ÁRVERÉSI

hirdetmény.

Somogymegye polg. törvényszékének, mint telekkönyvi hatóságnak részéről közhirré tétetik, hogy Klein Lázár t. koppányi lakosnak felperessége alatt Fias Mátét, koppányi lakos elleni, követelése fedezésére lefoglalt és a t. koppányi község 78 számu telekjegyzőkönyvében 1†—17 rdsz. alatt foglalt s birólag 1400 frt o. é. becsült ingatlanok t. koppány községben a [illegible] — mint az első határnapon — elárvereztetni fognak; a második árverési idő, ha netán az elsőn vevő nem találkoznék, f. évi aug. 31 napjának reggeli 9 órájára a helyszinére kitüzetik, azzal hogy akkor fennebb kijelölt ingatlanok a becsáron alól is eladatni fognak.

Az árverési feltételek a törvényszék irodájában mindenkor megtekinthetők.

Kaposvár május hó 31. 1865.

Somogymegye törvényszéke mint telekkönyvi hatóság.

2350/1865 (3—3)

ÁRVERÉSI

hirdetmény.

Somogymegye polg. törvényszékének, mint telekkönyvi hatóságnak részéről közhirré tétetik, hogy Wiener Ignácz [illegible] lakosnak felperessége alatt Stigler György marczalii lakos elleni követelése fedezésére lefoglalt és a marczalii község 39 számu telekjegyzőkönyvében A † 54. hr. szám a. foglalt és birólag 450 frt o. é. becsült ingatlanok Marczali községben a helyszinén f. évi julius 30. napjának reggeli 9 óráján — mint az első határnapon — elárvereztetni fognak; a második árverési idő, ha netán az elsőn vevő nem találkoznék, f. évi julius 31. napjának reggeli 9 órájára a helyszinére kitüzetik, azzal hogy akkor fennebb kijelölt ingatlanok a becsáron alul is eladatni fognak.

Az árverési feltételek a törvényszék irodájában mindenkor megtekinthetők.

Kaposvár május hó 26. 1865.

Somogymegye törvényszéke mint telekkönyvi hatóság.

1650/1865 (3—3)

ÁRVERÉSI

hirdetmény.

Somogy megye polg. törvényszékének, mint telekkönyvi hatóságnak részéről közhirré tétetik, hogy Lővenschn Péter [illegible] lakosnak felperessége alatt Pungrácz István sz. f. hérvári lakos elleni követelése fedezésére lefoglalt és a Mosdósi község 1-ső számu telekjegyzőkönyvében + 1—2 és 5—12 rdszámig foglalt és birólag 800 ft. o. é. becsült ingatlanok Mosdós községben a helyszinén f. évi julius hó 26. napjának reggeli 9 óráján — mint az első határnapon — elárvereztetni fognak; a második árverési idő, ha netán az elsőn vevő nem találkoznék, f. é. august hó 25. napjának reggeli 9 órájára a helyszinére kitüzetik, azzal hogy akkor fennebb kijelölt ingatlanok a becsáron alól is eladatni fognak.

Az árverési feltételek a törvényszék irodájában mindenkor megtekinthetők.

Kaposvárott április 24. 1865.

Somogy megye törvényszéke mint telekkönyvi hatóság.

2519/1865 (2—3)

ÁRVERÉSI

hirdetmény.

Somogym. polg. törvszékének, mint telekkönyvi hatóságnak részéről közhirré tétetik, hogy Ferencz i János jádi lakosnak felperessége alatt Menczeli Péter jádi lakos elleni követelése fedezésére lefoglalt és a jádi község 54 sz. t. jegyzőkönyvében f. 1—10. rendszám alatt foglalt és birólag 1200 frt o. é. becsült ingatlanok jádi községben a helyszinén f. év szept. hó 29. napjának reggeli 9 óráján — mint az első határnapon — elárvereztetni fognak; a második árverési idő, ha netán az elsőn vevő nem találkoznék, f. évi okt. 30 napjának reggeli 9 órájára a helyszinére kitüzetik, azzal hogy akkor fennebb kijelölt ingatlanok a becsáron alól is eladatni fognak.

Az árverési feltételek a törvényszék irodájában mindenkor megtekinthetők.

Kaposvárott, junius 10. 1865.

Somogymegye törvényszéke mint telekkönyvi hatóság.

Elveszett sorsjegy.

Nagy-Kanizsa városának közép utczáján julius 6-án egy „Duna gőzhajózási" sorsjegy 5219. szám alatt elveszett, a megtaláló kéretik jutalom mellett Wajdits József könyvkereskedésében átadni.

Hirdetés.

Méltóságos gróf Jankovics Gyula daruvári javak intézőségétől ezennel közhirré tétetik, hogy ugyan a daruvári urodalomhoz tartozandó többféle királyi haszonvételek augusztus 3-án nyilvános árverés utján, különösen a daruvári (fürdőhely) nagy baztázi, koncsanicai, sziráczi, badljevinai, dezánovaci és szigethi kisebb, vendéglők mint a járt uton fekvők, kisebb de téres épületekkel a daruvári uradalmi irodában haszonbérbe adatnak, hová a haszonbérbe szándékozók megjelenni tiszteltel felkéretnek.

(3—3)

Árverési hirdetmény.

Néhai Stangel József kaposvári lakós özvegye szül. Matkovics Katalin hagyatékához tartozó alábjegyzett ingatlan földbirtokok, választott biróság határozata folytán, — alább kitüzött napokban, a hely szinén nyilvános árverezés utján — becsáron el fognak adatni.

1. A kaposvári 152. számu telekjk. 4 hr. sz. alatt Stangl József özvegye szül. Matkovics Katalin nevére bejegyzett szöllő, présház, szántóföld, rét a „Roma" hegyen, területe 2 hold, 1170 négyszög öl f. é. julius 9-én.

2. Ugyan 1-ső pontban hivatkozott tkjkv. 7. hrajzi sz. alatti szöllő-présház, szántóföld és rét az ivánfai szöllőhegyen, területe 5 hold 17 négyszög öl julius 16-án.

3. A városi határ, ugy nevezett papsára düllőben fekvő 7 hold szántóföld; 1 hold rét julius 23-án.

4. A kallói berekben fekvő 2 hold rét, julius 30-án.

Mindenkor 3 órakör délután.

Az árverezési feltételek alólirottnál betekinthetők. Kaposvár 1865. junis 16.

Kovachich Őszinte
kik. vál. oszt. birósági tag.

2—3

Hirdetmény.

Ezennel közhirré tétetik, hogy alólirotnak a kötsei határban fekvő, 200 hold tagositott szántóföldből és 20 hold belső-fundusból, szöllőből álló nemesi birtoka, az ehez kapcsolt mellék-jövedelmekkel épületekkel, száraz és olaj malommal együtt, szabad kézből, vagy ennek nemsikerülése esetében, — jövő julius hó 3-kán itt Kötsén a helyszinén, nyilvános árverés utján; vagy örök áron eladatik, vagy pedig 12 évre haszonbérbe adatik; — valamint az eladást, ugy a bérletet illető feltételek szintén a tulajdonosnál naponkint megszemlélhetők. — Kelt Kötsén Somogyban Káród mellett jun. hó 7-kén 1865.

Fejér István,
tulajdonos.

3.—3.

Wajdits József kiadó, lap- és nyomda tulajdonos Nagy-Kanizsán.

Nagy-Kanizsa. Negyedik évfolyam. 21. szám 1865. julius 29-én.

Zala-Somogyi Közlöny.

Ismeretterjesztő lap

a

szépirodalom, kereskedelem, ipar, gazdászat, tudomány és művészet köréből.

A somogymegyei gazdasági egyesület hivatalos lapja.

Megjelen e lap legalább egy ivon januar hó 1-től kezdve minden hó 1-én 10-én és 20-án. — Előfizetési ár postán szétküldéssel és helyben házhoz hordva egész évre 5 frt., félévre 3 frt. Negyed évre 1 frt 70 kr — Minden előfizető a tulajdonos kölcsön könyvtárát az eddigi fennálló feltételek mellett fél áron használhatja. — Nyilttér egy Petit sorért 10 kr. — Hirdetések hat hasábus Petit sorért 1-ör 7 kr, 2-or 6 kr. és minden további beiktatásért 5 kr. a bélyegdijért 30 kr. fizetendő. A beiktatási dij a a lap kezelését illető minden tárgy a kiadó hivatalhoz Nagy-Kanizsára; a lap szellemi tartalmát illető közlemények pedig, ugy minden levelek bérmentve a szerkesztőséghez küldendők Kaposvárra.

181 Magyar Hongyülésnek helye és időjegyzése:

Folyó szám	A hongyülés helye	kezdete napja	befejezés napja	tartás ideje	Ki által hivatott egybe vagy ki alatt tartatott
1	Fuoztaszer Csongrádba	893	kezdet u. 34. nap	34 nap	Árpád vezér
2	Esztergom	1016			Szent István
3	Tolna	1035			" "
4	Csanád	1042			Aba Sámuel
5	Fehérvár	1045			Péter 2-ik uralk. alatt
6	"	1058			I. András
7	"	1060			"
8	"	1061			I. Béla
9	Dömös Esztergom Visegr. közt	1063			"
10	Fehérvár	1063			Salamon
11	"	1074			I. Gejza
12	Szegszárd	1077			"
13	Fehérvár	1080			I. vagy Szent László
14	Vencsellő Szabolcsban	1092			" " "
15	Tarczal Zemplénben	1099			Könyves Kálmán
16		1100			" "
17		1114			II. István
18	Arad	1132			II. vagy Vak Béla
19	Fehérvár	1174			III. Béla
20		1209			II. András
21		1222			"
22		1231			"
23	Buda	1241			IV. Béla
24	Pest	1265			"
25		1267			"
26	Rákos mező	1298			III. András
27	" "	1299			"
28	Fehérvár	1301			Cseh Venczel
29		1307			Baj. Otto rész. Tamás ezt. és
30	Rákos mező	1308			Robert Károly
31		1309. jun. 15			" "
32		1351			I. vagy Nagy Lajos
33		1384			Mária
34	Buda	1385			Kis Károly
35	"	1387			Zsigmond
36	Körösd Horvátország	1398			"
37		1403			
38		1404			"
39		1405			"
40		1411			"
41		1435. mart. 8.			"
42		1437			Albert
43		1439			"
44		1440			I. Ulászló
45	Pest	1445			Hunyady Ján. kormzó
46	"	1446			" " "
47		1450			" " "
48		1453. febr. 6.			" " "
49	Buda	1454	kezdet u. 11. nap	11 nap	V. László
50		1455			"
51	Pest	1458. jan. 1. v. 6-n	kezdet u. 24. nap	24 nap	Szilágyi Mihály
52	Buda	1462. apr. 25.	" után 20. "	20 nap	Corvin Mátyás
53	Fehérvár	1464. mart. 29.			" "
54	Szeged	1465			" "
55	Buda	1466			" "
56	"	1471			" "
57	"	1474. oct. 2.			" "
58	"	1478. mart. 29.			" "
59	"	1480. jul. 15.			" "
60	"	1481			" "
61	"	1485			" "
62	"	1486. jun. 25.			" "
63	"	1490 —			" "
64	Poszony	1491			II. Ulászló
65	Buda	1492 febr. 2.			"
66	"	1495. apr. 24.	kezdet u. 32. nap	32 nap	"
67		1496			"
68		1497			"
69		1498 apr. 24.	kezdet u. 40. nap	40 nap	"
70	Rákos mező	1500 " "	" után 15. "	15 "	"
71	" "	1504 " "	" " 15. "	15 "	"
72	" "	1505 sept. 29.	kezdettől 15. nap	15 "	"
73	Fehérvár	1506			"
74	Rákos mező	1507 april 24.			"
75	Buda	1514 oct. 18.	kezdet u. 33. nap	33 nap	"
76		1515			"
77	Tolna	1518			II. Lajos
78	Bécs	1518			"
79	"	1519			"
80	Buda	1521			"
81	Buda	1522			II. Lajos
82	"	1523 apr. 24.			"
83	Hatvan	1524			Verbőczy Ist. s Báthory István
84	Rákos mező	1525			II. Lajos
85	Rákos	1526			"
86	Tokaj	1526			Zápolya János
87	Fehérvár	1526 nov. 11.			" "
88	Poszony	1526 nov. 25.			Mária és Ferdinand
89	Buda	1527			I. Ferdinand
90	"	1528			Zápolya János
91	"	1530			" "
92	Kassa	1532			" "
93		1534			" "
94	Poszony	1536 nov. 19.			" "
95	"	1537 jan. 25.			" "
96		1538			" "
97	Fehérvár	1539			" "
98	Besztercebánya	1542 febr. 19.			I. Ferdinand
99	Poszony	1542 nov. 1.			"
100	Besztercebánya	1543 nov. 19.			"
101	Nagy Szombat	545 febr. 2.			"
102	Poszony	1546 jan. 25.	1546 febr. 27.	32 nap	"
103	Nagy Szombat	1547 nov. 25.			"
104	Poszony	1549 oct. 18.	1549 [illegible]	26 nap	"
105	"	1550 januar 6.	1550 januar 6.	33 nap	"

(Vége következik.)

Népnevelésügyi közlemények.

IV.

Még valami a tanitók állapota javitásáról.

Utóbbi közleményemben, ugy hiszem, elég érthetővé tettem, mily káros befolyásu a népnevelésre az, ha a tanitónak mondhatlan kevés fizetése van, mert ilyenkor más hivatal után is sóvárog, jegyző lesz, vagy még más módon keresi családja fentartására az elkerülhetlen szükségeseket, mi által az iskolaügy hátra marad. E részben már a gyógymódot is közöltem t. i. hogy tanitóink a közpénztárból vegyék évi illetéküket. Talán az is jó volna, ha helytartóságilag meghatároztatnék a minimum, melynek rendes befizetésére aztán a legszegényebb község is kötelezve lenne, tanitó-állomás e nélkül nem alapitthatnék. Ily felsőbb rendelettel birtunk már az 1795. év nov. 27-ről 24,567 sz. alatt, mely a minimumot 120 frtra tette, ezenkivül földei munkáltatását is a községre vagy kegyurra rója. — Ez közel egy század előtti rendelet, azóta minden változott, minden nem csak megkettőztetett, de megnégyszereztetett, chez mégis a nélkül, hogy tudnák hiven ragaszkodnak. Akkor szépen megélhetett az ember es összegből, mely előttünk csaknem regeszerűnek tűnik fel, most a nem épen dus iparos is egy öltözet, vagy egy darab ruháért is kiad annyit, de a tanitónak még sem jut.

Az iskolaház jó karban tartása v. a tanügyi kül érdekek fölötti őrködés a község iskolagondnokát illetné. A nevelészet és tanitás nagy előnyére lehetnének azok, ha mindenben a tanitók jobb kezei volnának. De közönségesen azt sem tudják, mi a megválasztott iskolagondnok kötelme, annál kevesebbé tölthetik azt be; vagy tulépve a korlátokat avatlan kézzel nyulnak a szellemiekbe s csak a tanitót hátráltatják a haladásban. Leginkább az iskolagondnokhoz tartozik az iskolakötelezettek elmaradozásainak megbüntetése, vagy azoknak minden módon iskolára szoritása. Természetesen, ha ezt a gondnok elhanyagolja, a szegény tanitónak kell fellépni mi által a legnagyobb kellemetlenségeknek teszi ki magát. Épen igy áll az a vasárnapi iskolákkal is. Aztán meg az iskolagondnoknak inkább van joga szigorubb fenyitéket használni, mig a tanitónak ezt tenni nem is szabad, nehogy a tanoncok rettegve elforduljanak tőle.

A gondnok és plébános együtt panaszolhatják bajaikat: a népszerűség elvesztés félelme miatt — nincs eredménye nem orvosoltatik. A tanitó szavára pedig épen nem hallgatnak falusi birónk mék. Mindazáltal a hol jó iskolagondnok van, ott a tanitónak tán félannyi dolga és nehézsége sincs, mint a hol egészen hiányzik, vagy tisztét belni fogja fel.

De tekintsünk szét a nagy világban, hány embert látunk kinek kényelmére minden megvan, mit csak óhajt, megtörténik — és mégis elégedetlen? Hasonlóképen van tanitó is, ki meglehetős élete, pénze lakása stb. mellett sincs megelégedve. És miért? — Mert hiányzik a hivatalszeretet. Pedig amit nem szeretünk, azzal foglalkozni, de azért szabadon beszélni sem óhajtunk. Mig ellenben amit szeretünk, azzal örülünk is. Ily lelki örömet kellene minden tanitónak érezni az óra közelettével, melyben ujra találkozik a gondjára bizott kedves kis gyermekseregével. A mely tanitó hiva-

talanratáttal nem bir; az a tanórákat [illegible] idejének s áriatlan tanoncsait gyilkosainak tartja és elégedetlen lesz mindvégig, habár nyakig uszók is a kincsekben.

— Miért lépett Pestalozzi e tövises pályára? Mert szive vonzotta. Vagy gondoljátok, sziv nélkül is szánakozott volna a nép nyomoruságán? Pestalozzival épen csak a sziv kedveltette meg a néptanitó hivatalát, mert szive sugta neki: segits a nép nyomorán, és ő hallgatva a szózatra — tanitóvá lett. Ez lelkesitette és hevitette őt a sirig; ennek élt, ezért halt meg. De hányan vannak korunkban, kiknél ez az inditó ok e pályára lépni? vagy hányan vannak, kik a nép boldogitásáért lesznek tanitóvá? Feleljen az élet, a tapasztalat.

Hány tanitó van, ki erre hivatást érez? ki azért lesz tanitó, mert e pályára megkivántató tulajdonok teljes birtokában érzi magát? ki hatáskörét tökéletesen betölthetni véli? — Igaz, hogy annál [illegible], ki ugy szólván mintegy tanitónak született, az iparkodás könnyen lohad, ha utjában akadályokra talál, de még is [illegible]dönyösebb a szükségből lett tanitónál, [illegible] már más hivatalokból kikopott, vagy [illegible]nnál, ki azért lesz tanitóvá, mert itt [illegible] hamarabb czélt ér, legkönnyebben [illegible]rgődik önállóságra és leggyorsabban [illegible]egházasodhatik. Mert az előbbi legjább mig a szalmatüz tartott volt jó [illegible]elkiismeretes tanitó, holott ez egy per[illegible]ig sem, s hivataloskodásának ideje [illegible]latt több kárt s hasznot hajtott, órán[illegible]ént emberek boldogságát játszotta el.

Gondolják meg a tanitók, lehet-e szebb, [illegible]int olyanokat oktatni, kiknek lelke [illegible]lyan mint a tiszta papir, mely amit irunk, [illegible]t elátrülhetlenül megmarad; olyan [illegible]int a lágy viasz, melynek alakot adni [illegible]tőlük függ? Lehet-e édesebb munka [illegible]nnál, mely harmad iziglen is hirdeti al[illegible]kotóját? Lehet-e kedvesebb foglalkozás, [illegible]int kicsinyéket igazságra oktatni, a [illegible]yermekekből angyalokat, keblükből [illegible]ennyországot képezni? „... a kik sokat igazságra oktatnak, ragyognak, [illegible]int égen a csillagok, mindig és örökké." [illegible]an. 12,3.

Mindenekelőtt hivatalszeretete oltani [illegible]övendékeik szivében, lenne főfeladata a [illegible]épezdéknek. „Scientia sine caritate inflat, caritas sine scientia abberat, scientia cum caritate aedificat." (S. Bernardus lib. [illegible]) Tudomány és hi[illegible] [illegible] kiegészitik egymást. Hivatásszeretetet éleszteni lenne a főtanitók [illegible] segédeikben, még mielőtt a ké[illegible]ezdébe mennének. Igy fogunk csak jó [illegible], erkölcsös és hivatását szerető [illegible]nitókat nyerni, kiknek ha a községek [illegible]eg adják azt, mi az övéké: hivatal sze[illegible]tő buzgóságok nem csökken s marad[illegible]ak mindvégig olyan tanitók, milyenet csak ohajtunk.

[illegible] tartottam még szükségesnek, [illegible]: község és tanitóra vo[illegible], előbbi czikkeimhez kiegé[illegible]. Ha a községtől jó [illegible] kivánunk, adjunk nekik jó tani[illegible] [illegible] az értekezésemhez [illegible] Kellner (Paedagogik in der [illegible] in Aphorismen) jeles művé[illegible]:

„Szivre, szivre van szüksége az isko[illegible] és gyermekeinek; szivre [illegible]

[illegible]

[illegible] KÖLLVEI BÉLA.

A tizenhatodik század honunkban, tudományos műveltségi szempontból.*

„... gondolt, a mit gondola tettre vivé ki; S a tettben hazát fényes nagyságu jövőnek [illegible] magában magyar kén ipar és tudomány és művészet, haladás mindenben; nagyra tőrő szív Nagy művészeket [illegible]; és a nemzet állandóan él."

Szilágyi István.

Bárminl tekintsük e századot, akár hadi akár tudományos műveltségi szempontból, daczára az egyenetlenség ápolta zavar valóban aggasztó körülményeinek elbinté magvát a következő században teljes virágzásnak indult nemzeti irodalom fájának; de hős tettekben sem áll előtte az utána következő századok egyike sem, mert oly férfiakat mint: Losonczy, Jurisits, Szondy, Zrinyi, Dobó, kik nemzetünknek a harczi dicsőség hervadhatlan borostyán koszoruját szerzék meg, csak a tizenhatodik század szülhetett.

*

A szerencsétlen mohácsi ütközet után, hol Dalmady Győzőként a Magyaroknak:

Megszakad a sziv verése,
Ajkaiknak fogyott pirja;
És e csendben czrek gyásza
Nehezült a sötét sikra,

a tudományok hajlékai is, az iskolák, megfosztatván a fölötte őrködő és őket segitő jótevő kezektől — a török hatalmaskodásainak lőnek martalékaivá. Igy 1541. a budai, nem sokára reá a váczi, esztergomi, pécsi, stb. iskolák romba dülvén, a tudomány szomjas ifjak kénytelenek voltak külföldi egyetemekre zarándokolni, hol szivök epesztő szomját kielégiteni remény lették. Megismerkedvén kint, különösen Vittenbergában, és Baselben az ujhit tanaival és követőivel, ezeket pártfogóiknak ajánlották, kiktől papi vagy rektori hivatalra alkalmaztattak. (Igy Nádasdy Tamás az uj-szigeti tanoda igazgatójává Erdősyt rendelte, kit neki Melanchton ajánlott). Ezek szaporodtával vagyis tulajdonkép a protestantismus elterjedésével az idegen elem is elterjesztetett. Kassa magyar ajku polgárai 1555 táján panaszkodnak a német papok ellen, kiket nyakukra hoztanak. Ez volt tehát egyrészről oka a magyarnyelv nehéz előhaladásának; (noha másrészről a mint alább látandjuk a protestantismus egyik főrugója volt a magyarnyelv kimüvelésének.)

Nem kevesebb kárára volt a magyarnyelv elterjesztésének e században az, hogy a hivatalok jött meni idegenekkel töltettek meg, kik a nemzet nyelvét nem értvén, a latint kezdék terjeszteni. Továbbá a még fennlevő iskolákban a latinnyelv lévén a főelem, a gyenge hajtásnak, a honi nyelvnek elkelle fonnyadnia. Azonban ily és ehez hasonló több körülmények, valamint a belviszályok és dulások köztsem enyésztek el a tudományok, melyek előmozditására jótékony befolyással voltak: az uj egyetemek és iskolák alapitása vagy az előbbiek feléledése, a könyvek és műkincsek gyüjtése, a mélyebb kutatások és buvárlatok, melyeket a hit ujitók és elle[illegible] megdönthessék.

A városok: Bártfa, Boroszló, Besztercze, Eperjes, Kassa, Lőcse, Pozsony, Selmecz, Szászváros, Békés, Bicse, Lippa, Zágráb, Sopron, Moson, Sz. Márton, Prividje, Zólyom, Tolna, Brezna, Eger, N.-Bánya, N.-Várad, Galgóc, Német-lipcse, Rozenberg, Zolom, Sárospatak, Szeben, Segesvár, Kolosvár, K.-Fehérvár, N.-Enyed, Selje stb. vetélykedtek a tudományos intézetek pártolásában, könyvtárok és könyvnyomdák felállitásában; végre sikeresen mozditotta elő a tudományosságot a sajtó rögtöni terjedése; mert e korban mintegy 26 nyomda létezett, melyek majdnem mind magyar könyvek nyomtatásával foglalkoztak. Az irók részben maguk is nyomdászok voltak, mint Heltai.

A külföldi egyetemekről hazatért ifjak kegyuraikat megnyervén az uj vagy az ugynevezett „magyar váltásnak", őket iskolák és nyomdák felállitására ösztönözték. Igy állittatott fel egy nyomdát Nádasdy Tamás Uj-Szigeten. Ebből kerültki 1541-ben Erdősy János vagy Joannes Sylvester*) Bibliája e czim alatt: „Uy Testamentum mag'ar N'elvén melet az Görög és diák nelwből wyonnan fordytánk az Mag'ar Nipnek Keresztien hütben való ippülésére"; itt jelent meg az első magyarnyelvtan is, melyet szinte Erdősy irt 1539-ben. Szentirás forditásával foglalkoztak a többek közül még e században: Veliko György, 1522-ben adá ki Dávid zsoltárait. Komjáti Benedek, Szent Pál leveleit adta ki 1533-ban Krakóban, „Az zent Paal leveley Magyarnyelvenn" czim alatt.

Pesti Gábor 1536-ban Bécsben nyomatá ki: „Wy Testamentum Mag'ar nyelven" czimü forditott munkáját.

*) A Vittenbergi [illegible]

Juhász vagy Melius Péter Debreczenben 1565. adta ki: „Sámuel és a királyok' két könyvét."

Félegyházi Tamás az uj szövetséget Debreczenben 1586.

Végre Károlyi Gáspár gönczi ref. pap jeles forditását hagyta hátra az egész szentirásnak.

De nem csak sz. irás forditásával foglalkoztak, hanem egyik vagy másik vallásának igazságáról ellenfelét meggyőzendő, nyomdák gyors elterjedése csakhamar lehetségessé tett. Igy tehát, a vallási vitatkozások közt a hittudományi munkák egymást érték. Közülök nevezetesebbek:

Monoszlói András „Apologiája" N-Szombat 1588. „Az üdvösségre intő képeknec tisztelotiről való igaz tudomány" u. o. 1589.

„Az szenteknek hozano való segetsegekrül hasznos konnyu az keresztyeneknec igaz hitben való epületekrel u. o. 1589.

„Az Isten malasztyáról az szabad akaratról és az Istennec akaratyáról való Tudomány" u. o. 1600. Mind a fent idézett szerzőtől.

Telegdi Miklós egyházi beszédei, melyeket Bécsben és Nagy-Szombatban 1577—1580-ig 3 kötetben nyomatott ki ily czim alatt „Az Evangeliomoknac, melyeket Vasárnapokon és egyéb Innepeken esztendoc által az anya szentegyházba olvasni és predicalni szoktanak magyarázatja."

Gyarmati Miklós hermeci predikátor, Monoszlói András ellen ily czimü irata: „Felelet Monoszlói András ..... könyve ellen, a melyet irt: De invocatione e veneratione sanctorum" melyet 1598 ban Debreczenben adott ki.

Sóvári Soos Kristóf „Postilla avagy a vasárnapi innepekre való Predicatiók" czim munkája, melyet 1597 Bártfán nyomatott ki.

A nyelvtudományban a fentebb emlitett Erdősyn kivül megemlitendők még:

Pesti Gábor kanonok, Veráncz Faustus pécsi püspök, ki Dictionarium quinque nobilissimarum Europae linguarum, latinae, italicae, germanicae, dalmaticae et ungaricae" czimü könyvet irt és azt 1595-ben Velenczében ki is nyomatta. A történet tudományban kitüntek;

Heltai Gáspár ki a többi közt egy Krónikát is irt a magyarok dolgairól.

Farkas András, Verses krónikája 1538-ban Krakóban nyomatott ki.

Borsos Sebestyén pedig Erdély kronikáját irta meg.

Itt a helye, hogy megemlitjük Istfánffy Miklóst, ki e korban élt, munkája azonban csak halála után 1622. láta napvilágot Kölnben, Pázmán Péter biboros főpap bőkezüségén. Sajnos, hogy latinnyelven van irva.

(Vége következik.)

Hirek és események.

△ A „Rajta fiuk vigadjunk" féle magyar dalkönyv, szép kiállitásban megjelent, és kapható a kiadó könyvkereskedésében s általa minden hiteles könyvárusnál. A t. gyüjtő kéretnek a kiadóval tudatni helléfüket.

△ E lapok szerkesztője, a 15-én Budáról indult kéjvonattal Triesztbe utazott.

* Borsos és Doctor, országszerte jó hirben álló fényképészeink rövid idő mulva Kaposvárra érkeznek, több ideig itt maradván. Ajánljuk előre is őket t. olvasó s a vidéki ugy székvárosi közönség figyelmébe.

* A dohánytermelőket különösen figyelmeztetjük a Pesti biztositó intézetnek lapunk mai hirdetési közt olvasható fölhivására és pedig annyival is inkább, minthogy az idei dohányvetések gazdag eredményü terméssel kecsegtetnek, a mi azonban az ez idén — fájdalom — gyakran ismétlődő jégverések által fölöttébb fenyegetve van. Tekintve, hogy a biztositási dijak dohányra nézve aránylag olcsók, s a dijak befizetésére a dohány beváltásáig terjedő időhaladék engedtetik: e szerint minden mezei gazdára nézve meg van könnyitve a mód, hogy a biztositás jótéteményét igénybe vehesse.

* E hó 1-én akkora vihar volt a Balaton mentén, minőre még nem emlékeznek az emberek. A villám több helyen levágott, de minden kár nélkül; s mind halljuk, B. Kajár határát ez nap délutánján elvágta a jég. A „Kisfaludy" gőzös sem álta ki mostanában akkora veszélyt, mint ez napon. Délután 5 órakor megindulva Siófokról, az óriás hullámok és orkán miatt egyenesen nem tarthatott Füred felé, hanem F. Elős felé vánszorgott, szemközt a viharral, mely rövid utat hatmadfél óráig tette meg. A Balaton közepén a mentőcsolnakot már összetörték a hullámok; az árbocz felső része lemezedetett s csak a hidegvérü kapitány lélekébersége, higgadtsága, jártassága, s a hajószemélyzet erő megfeszitése mellett azhatott be a gőzös Füred alá, esti kilenczfél órakor. A hajón voltak: Mélt. Jankovich László; e lapok szerkesztője; Somogyi K. pápai ügyvéd s egy izraelita orvos.

△ Siófokról irják nekünk, hogy a hajdan a homokbuczkák közt fekvő igénytelen helység, mely jelenleg mezőváros, a vasut elkészülte óta akkora haladást mutat mind házépitési, mind népesedési tekintetben, mekkorát tán egy Balaton melléki helység sem. Egyremásra épülnek a házak; piacza élénk, s a gabna forgalom jelentékeny. A Sión 4—500 akónként hordják fel a szegszárdi jó borokat. A „Kisfaludy" gőzös mindennap kétszer kiköt nyáron, hozva és víve a vendégeket. Az idegen fürdővendégek száma, felülhaladja a 100-at, kik számára mind a Bárány fogadóban, mind a mezővárosban kényelmes szállások vannak, s az étkezés sem felette drága. Azért mint jó, és kényelmes fürdőhelyet is ajánljuk t. közönségünk figyelmébe. Az itt mulatók még azon előnyben is részesülnek: hogy vasutállomás van, a közlekedés gyorsan történhetik; sürgönyözni lehet s mindennap uj lapokat olvasni; a pesti reggeli lapok már itt d. e. 11 órakor olvashatók.

△ A tapasztalat bizonyittatja vélünk azt, hogyha valamely áruczikk nagyban vétetődik, s ára keveset emelődik, ugyanaz kicsinyebb vevésnél aránytalanul fölszáll; de ellenkezőleg, hogyha a nagybani árné csökken, annak kicsinyleni eladása változatlan. Vegyük például a szarvasmarhát: ára bámulatig leszállott, mi azért városunkban 14 krért veszszük, holott faluhelyen 10 krért árulják fontját, és igy 40 százalék különbség. A bor akóját midőn 8 ftért adták, itczéje 14 kr. volt; mihelyt 10 ftra emelődött, lett itczéje 16 kr; jelenleg ára csökkent 3 fttal, s alig akad vevő, ki 7 ftért venné akóját, azért itczéje mégis megtartja 16 kr. árát. Mit szóljunk a kávéházi italokról; ott a különbség plane óriási. Midőn a czukor mázsája 40—45, a kávéé 80—100 frt. volt, egy findzsa kávé 10—12 krra emelődött; jelenleg a finom czukor mázsája 30, a kávéé 60—70 frt, de azért kávéházi ára még sem csökken, ebből azután láthatni, a százalékot véve, mily borzasztó a különbség. Erre több vendéglős és kávés azt fogja mondani, hogy a kinek drága; maradjon otthon, mi meg ellenkezőt mondunk. Vegyünk egy ily várost mint Kanizsa, itt a népség egy ötöde rájok van szorulva, mivel hivatalnok, segéd és utazó nem tarthat személye fenntartására lakán konyhát és cselédet, e silány keresetbefolyásu időben. Jónak látnók tehát, hogyha mészáros, vendéglős és kávés a fentérintett árak borzasztó százalékait aránylagositanák!..

△ Szomoru eseményekről kell tudomást tennünk, ugyanis Kapornak és Pácsa körül a tüzvész szaporodik, és nagyon sajnos az, hogy bitang merényletek által támad. Közelebbről Sándorházán 38 ház minden melléképületeivel a tüz hamvasztottja lett, ezek közül kevés volt biztositva; elgondolható a nép nyomora, kiket egy pár év előtt a láng mindenéből kifoszta, s a be nem heggedt sebet jelenleg ujból föltörte; vidékükön a termés is mostoha. Fájdalom, kemény a csapás.

△ Közelebbről Thenn György itteni polgár házát tolvajok látogatták meg, de szerencsére, midőn a vasráccsozatot kezdék az ablakból kiszedni észrevették, s czélt nem érték. Halljuk, hogy a hosszu ujju vitézek szaporodnak, éjje-

lenként több ablakot meglátogatnak, s a mit kapnak elviszik.

△ Uj Sürgönyállomások nyiltak: Facset és Udvarhelyen (Temesvár) mellett, Szczawnicza (Lemberg) mellett.

△ Gyászhir. Ujból az élet virágai közül hervadt el egy rózsa, s az Horváth Mihály ügyvéd urnak 15 éves Sidonia leánya. Nyugodjanak békében porai e gyöngéden hervadt virágnak, ki sajnos, hogy zsenge élte 15-dik tavaszán itt hagyá jó szülői és 8 szerető testvére fájdalomteli kebleit.

△ A katonaság leszállitása észrevehető, majd mindennap jönnek haza Olaszországból. Bár csak oda lehetne vinni a figyelmet, hogy a szabadságra bocsájtottak foglalkozást nyerhetnének, mivel besorozás alkalmával helyöket veszték, s a jelenlegi pénztelen szomorú helyzetben a gazda nemhogy szaporitaná cselédjeit, hanem a helyben levőkből is kénytelen elbocsátani. Tehát mit tegyenek azon szabadságosak, kiknek sem vagyonuk, sem keresetük?

† Lapunk bezártával vettük azon szomoru hirt, hogy Spanier Nándor köztiszteletben álló 80 éves aggastyána városunknak elhunyt. A boldogultnak hült tetemei julius 21-kén 6 órakor tétetnek örök nyugalomra.

Füredi ujdonság.

* Ujonnan érkezett vendégek: A mély tudományu Udvardy V. apát; gf. Zichy Pál és Ferencz; Jankovich László.

* A napokban lépett itt fel Hirtling M. assz. a nemzeti szinháztól, Szigligeti egyik koszoruzott darabjában, a „nőuralom"-ban; elég tapsot aratott, s többször hivatott.

12-én estve nagy lakoma volt az arénában, vagy 60 teritékre. Bényei szinigazgató adta a traktát, vagyis pasztitát. Volt számos felköszöntés hazánk jeleseiért; a müvészet és irodalomért, ugy ennek képviselőiért.

* A „Kisfaludy" gőzös 13-án nem járhatta a Balatont a vihar miatt, s az utasok Siófokon várták a szép időt, Bárány fogadójában. Bizai malaczbandája huzván fülszaggató nótákat.

* A lövöldét még maig sem nyitották meg; e napig (jul. 15.) egyetlen tánczestély nem volt, ebből láthatják t. olvasóink, mily mulatság van az idén Füreden.

* A vendégek összes száma hatszázra megy; ugyszólván semmi kirándulás szárazon, mely máskor itt nagy szokásban volt; alig látni egy egy fogatot. A csengős, czafrangós fogatok elmaradtak; a középbirtokos osztályból alig látni néhány családot. Ez is kiáltó jele országos szegénységünknek. Most nem repülneke százasok, mint hajdan; elmaradt a Ferbli, ekarté, még egy-egy whisztasztal mellé sem igen lehet fogni mókedvelőket. Még azt is megérjük, hogy a fürdőkre is rongyosan megyünk, mint t. i. a betegek.

TÁRCZA.

Pénz, s dicsőség.

A kebelnek, szive, lelke van-e vagy nincs?
Nem kérdem én e világtól.
Van dicsőség a léleknek, van pénz, van kincs
A szivnek, a miért lángol.
Van két lidércz: a dicsőség fönn az égen;
A kincs lenn a földgyomrában:
Ki nagyra tör, e kettőért, ám hadd égjen;
S higyje, hogy itt boldogság van!

Nem tagadom, hogy van lelke, mi fölvagyik,
Hogy van szive, mi lesülyed.
Kinek e két fény festi be tündér álmit,
S áldozik e bolygó tüznek.
Volt szebb idő, mikor azok voltak nagyok
Kik babérért küzdve éltek:
Most az anyag vonz magához, a gazdagok
Örvendnek a dicsőségnek.

Volt jobb idő, mikor egy szép vezércsillag
Ragyogott a hős szemében.
Ezért éltek, ezért haltak ezért vivtak...
Ez a csillag vezet engem!
Szivet, lelket, ez tesz egygyé, ez olvaszt, ád:
Élve, halva, ezt követem.
Az életnek hervadatlan szép tavaszát
Te teremted meg, szerelem!

Kincs, aranynál, szebben ragyog a sziv mélyén
Sugárodon, egy szál virág.
A hü lélek, egy könye több, minden pénznél
Mit bálványoz ez a világ.
Mig szivemen ily virág lesz, mig lelkemen
Ily drága köny gyöngye ragyog:
A dicsőség csak árny, a pénz csak füst nekem,
Szeressék a törpe nagyok!

A ki nem vak: látja, hogy két vezér csillag
Vezeti a szivet, elmét.
A dicsőség, s a pénz! ezért eped, ezért izzad,
Es gyujtja föl a kebelt még.
S ki mondja, hogy a kettőre semmit sem ád?
Az gyáva már vagy esztelen!
Kék csillag a setétségben: ah! de nap
Szemedben ég csak szerelem.

Én magam is dicsőségre, pénzre vágyom,
E kettőért élek, halok.
De nem miként osztogatják e világon:
Csak ugy miként te adhatod.
Kék szemeid ragyogása égi fénye
Boldogságom dicsőségem.
Itt a világ minden kincse, minden pénze,
Szavad ezüst csengésében!

CSEPELI SÁNDOR.

Az én fecsegéseim.

Im Athemholen sind zweierlei Gnaden.
Die Luft einziehen, sich ihrer entladen;
Jenes bedrängt, dieses erfrischt,
So wunderbar ist das Leben gemischt.

Igy szól az életről Goethe.

Sokszinü, változatos az élet, jó és bal események hullámzata; földi pályánk rózsa ágyon pihenés tövis takaróval, vagy a hitrege Heraklee utja, mely göröngyükön viszen a boldogság örök aranyu berkébe. — Mindegy! fölöttünk a jelen uralg, ennek érezzük ólom kezét.

A valón kivüli világlát csak fantom; — Csak a jelen sulya alatt jajdulunk föl, ennek terhe nehezedik szivünkre: jövőnk képén a remény müvészi ecsete munkál. Egy mozzanatban halál e föltámadás érzete.

A teljes boldogság minden időszakban csak ködfátyolkép. Erre vonatkozólag elmondok önnek egy parabolát, mit nekem egy német ismerősöm beszélt. Volt ugyanis valaha egy jámbor halandó, ki oly pillanat után vágyakozék, melyben magát egészen boldognak mondhassa. Hogy vágya beteljék tanácsolák neki: keressen egy tökélyesen boldog embert, kérje el ennek ingét, viselje azt, s aztán majd ő is boldog leszen. Ment tehát; felkeresett a pompa és nyomor közt fekvő minden állapotot de czéltalan. Ott azt mondák neki, a fény csak káprázat: itt az objectiv szemlélet meggyőzte, hogy a teljes boldogság csak fogalom. Végre — keresésében eljutott egy hegy tövébe épitett viskóhoz hol egy pásztor lakott családjával. A bérczen ős fenyüerdő setét örökzöld lombozattal, a morajló hegyi csermely örök zuhatag, a völgyben gazdag pázsitu legelő s kövér tehénecsorda, szóval a táj idylli kép vala. — Na, itt a boldogság — gondola. — Bement tehát, s kérdé a kunyhó lakosát: „boldog-e?" Boldog vagyok, felele a pásztor; de e válaszszal halandóuk mégsem érhetett czélt, mert a kérdettnek — nem volt inge. — Azt hiszem, eme kis parabola tanulsága valóbb mint tárgya.

Az emberi kebellel, mi emberi gyarlóságunkon alapszik, vele született az elégedetlenség a sors rendes folyásával akkor is, midőn az nem végletes kiárdásu. Hatványozott e hajlam vagy ösztön rendkivüliségek hatása alatt, minők mostanság például gazdászati állapotainkat veszélyesen fenyegetik. Nálunk — mondhatjuk — kizárólag a termelés, gazdászat azon szak, mely után hazánk él; gyár ipar és kereskedelem nem bőerü bányak, s midőn a mostoha időjárás e téren való eredményt teszen tönkre: méltán aggódhatunk a jövőért. — Tárcsairói foladásunkon kivül esik gazdászati állapotainkról szaktárgyilag szólanunk, tekintőleg részletesen ecsetelnünk a nyomort, vagy a szorongást mi a reflectáló elmét elfogja; és nemcsak, de az avatott beszóláshoz szükséges adalékok összeállitására sincs érkezésünk, egyéb elfoglaltságaink miatt nem lévetvén „au courant des affaires"; csak annyira érdekeljük e tárgyat, mennyire a tárcsa szerény hivatása igényli.

Mindaz, ki honi viszonyainkat ismeri kevés combinatio után meggyőződhetik, miként a jelen sanyaru időszak Hiob-csapásaival megrenditi a nemzeti közvagyont barmenynyire legyünk is eszélyesek.

Elérkezett a mozzanat, melyben az apák mulasztásaiért lakolnak a hetedizi unokák.

Az ipar, mely után élünk, egyoldalu — kizárólagos; minek következtében kenyur fölöttünk az idő szeszély szerint ad kincset vagy koldusbotot kezünkbe.

Az uralkodó általános aszály nemcsak jövedelmünket csökkenti, de gazdasági állataiukból is kipusztithat, mely körülmény jövőre kiható hátrányu, mert fönnakadunk a gazdaság folytatásában.

Mondottuk fönnebb, ezuttal szaktárgyu értekezésbe bocsátkozni nem föladatunk; csak mint catastrophális eseményt érdekeljük az aszályt, mely erősen megzilálja létező gazdászati viszonyainkat. Jelen hivatásunk: fölhivni az illetékes testületek figyelmét, egyeseknek ugy mint általában a zömnek takarékosságot ajánlani mindenek fölött, s ovatos körültekintést a tájékozásban midőn állapotainkra reflectálunk, — s végre: a jelen tanulságát följegyezni a jövőre. „L'adversité qui nous amende doit nous être précieuse" — mondja egy franczia iró.

Legkivált óvakodjunk a csüggedéstől, mely a kétségbeesés első stadiuma, miként a javulásé a bánat. Ki kétségbe esik, az elveszett; mi nem veszünk el, ha nem csüggedünk. Csak az eshetik kétségbe, kinek már nincs veszteni való. Nekünk még mindig van sok veszteni valónk.

Tagadhatlan a nagy mérvü csapás megrenditi a szikinkeblet is; de a vallás embere áhitatos megadással vallja a nagy költő szavait:

„Du danke Gott, wenn er dich presst,
Und dank ihm, wenn er dich wieder
entlässt." (Goethe)

A sorsedzette lélek bölcselmi magaslatra száll, — mely rideg ugyan és sanyaru — de neki adhat enyhületet és philosophi kedélylyel átérzi Rückert bölcs igéit:

„Wenn diese Welt wär unsre feste Stätte,
Wir dürften klagen, dass sie hart uns bette.
Sie ist nur unsrer Reise Nachtquartier;
Wer suchet Hausbequemlichkeiten hier,"

A korszerü elelmes — gyakorlati — ember, ki a számtani tényezők közt nem magánálló zérus, kinek szivére nem vont áthatlan burkot kövült kérgéből s közöny s az hangásabban dobog, mint a haldoklóé: szintén Rückert örök becsü szavai szerint értékesiti jelenét:

„Dein Vergangenes ist nur Traum
Und dein Künftiges ist nur Wind.
Hasche den Augenblick, der ist
Zwischen den Beiden, die nicht sind."

Kik végre a vázolt képek körrajzain kivül álinak s a korlátoltság öntelmégével „lehetetlenségről" sivitva rettenek a kor követelményeihez való alkalmazkodásában, a köznapi trivialitás rabjai menthetlenülelveznek. A „haladásgátló csökönyös" önhittsége, a „jól abrakolt henyeség" sokkal inkább „epintatre" semhogy existentiáját az önjeén kivül magasabb érdekből is becsesnek tartaná. Ilyetén gyuratu emberek mindenben áldozatai a kor bünének, mert a lételre szükséges önuralom hiján vannak. Magával sodorja őket a letünő catastrophe. Szánalmas látomány, midőn Rangosi Páva nagysám kölcsön pénzen vasárolt drága baterája robog el a „chaussé"-en, mert e kölcsön megrontja vagyonát s a család nem birván valamely kenyérpálya szakismereteivel, végínségre jut. Valóban ilyenkor philantrop szánalommal sohajtunk fél az elhunyt fángelmü Heine szavaival:

„Wenn ich dich so fahren seh,
Thut es mir im Herzen Weh;
Ach! es wird dich dieser Wagen,
Nach dem Hospitale tragen."

Sommázzuk tehát a „jelen" tanulságát, hogy az a „jövőre" haszonhozó legyen; tanuljuk a fogalmakat élesebben elkülöniteni; gondolkozzunk időszerüen s ne dugjuk be fülünket a hazai napi sajtó szavára. Gondoljuk meg, hogy az ősök veritékein számunkra fönntartott vagyonnal kötelességek is háraltak ránk a hon iránt. Tartsuk szemelőtt mindenek fölött, miként a társulati — összesitett erő szoros, mig a megoszlott szétvonult mindig veszt; — hogy a vélemény csatákban Achilleus fegyverével harczolunk, mely minden sebeket meggyógyit. Tekintsünk Angliára, hol minden iparszakra számos társulat keletkezik, szolgáljon serkentésül ezek fönnállásának közre hatásos eredménye. Végre ne legyünk jogorvossággal (Rechthaberei) öbittek, de legyünk eszélyesek, mindenekfölött becsületesek, és bizzunk önerőnkben — min magunkban.

„Honnan mára e doctrenaire hangulat?" — kérdi ön, ki hannem ön könnyü vérü embert sejt vala, kiről a franczia mondaná: „il a le diable au corps."

Nem tehetek róla; — az iró geniusa: az egyéni inspiratio.

— Aztán mi a sajtóról igen bachanus fogalmakkal birunk: nem fogjuk fel helyesen hatáskörét. Ha oktat; nem hallgatunk rá; ha korhol: türhetlenek vagyunk iránta; sőt ha silányságaink „girouette"-jévé nem alacsonyul, annyira „sensitif"-ek tudunk lenni, hogy a szerkesztőség schátoanjának fegyvert is szegezünk. — Ilyesmire ön is emlékezhetik szerkesztői virágos pályájából midőn egykoron a néhai boglári „merveilleux"-k (jelenben zsizsik magnások — helyi tájszólás szerint) a nagy aszályra ő lapok hasábjain oly vizenyős reclame-ot irtak Eszterág Iván ellen, ki esetleg a napnál kisebb planétában születék vala. — Ha érteném a kaviár stylhez elmondanám ezen pár mokány urnak (Mert kevesen vannak, s e néhány megemlitésénél is tisztelet megyénk minden szép és jóért lángoló fiatalságának.) kik lefekvéskor pisztollal lövik el a gyertyát, czukérli gyanánt patkószeget, csemegeképen czukorba vont veres frakkos sipolyt, mosolya helyett aszalt darázst esznek, hogy valamint a napi foglalkozásban ugy a journalistikában szinte vannak dolgok — tárgyak, mikhez kesztyüskézzel nyulni nem lehet, ha eredményre jutni akarunk. Vagy a glacée kesztyü szakád, vagy a tárgy nem enged a gyengén fejtett erőnek.

— Ignarus állapotunkban önt kérjük meg kedves szerkesztő: tolmácsolja nekik Wackernagelnek a munkához intézett Rathschlagját:

Katze sich die Handschuh aus,
Sonsten fängst du keine Maus.

Ön — sejtjük — érti nyelvöket mert mához szélt velök.

„Voila des brusqueries et des injures contre nous! — s écrient — ils." — Nem gorombaság, csak „badinage", — galambcsipés; — miért igen kár lenne — ha csak gazdászati tekintetből a szárazság ellenszeréül nem (applicandum est utrique parti) hasábokat teleirnank epés vitatkozásokkal a fölött, hogy a kálvinista varju: sas. Elvégre ezt ugy sem hinné el senki.

Szavaink hátterében szivünk szeretetének melege rejlik azon ifjak iránt, mit azonnal rájok érasztunk mihelyt korszerübb sportban látjuk őket ténykedni. Ha egy cselédképezde létesitésén, vagy a selyemtenyésztés meghonositásán, népszerüsitésén, avagy egyéb időszerü „établissement" alapitásán érvényül hevélyes tettvágyuk: mi leszünk elsők kik hosannával fogadandjuk őket.

Item, az iró geniusa; az egyéni inspiratio; és az irók világa democraticus mindenütt.

Utóirat. A netalán téveszen képzelt személyi sértésekért kérjük kizárólag e sorok iróját, scilicet magunkat kérdőre vonatni.

Megtalálhatók vagyunk Erdélyben Aranyos-Maróthon,

Körtés május 20. 1865.

BOKLYÓS PÉTER.

Könyvismertetés a szőllőmivelésről.

E napokban hagyta el a sajtót Tersanczki József orvos urnak a szőlőmivelésről irt könyve e czim alatt:

„Oenologia, azaz: irányt adó kalauz a szőllőmivelésben, és a hazánkban mivelni szokott fajoknak családjuk szerint leendő rendszeres osztályozhatására. A Nagy-Kanizsán létesitendő főgymnasium javára. Irta Tersanczki József orvos. N.-Kanizsán 1865. Előbb Markbreiter, most Fischel F. nyomdájában. Ára 1 ft. o. é. Megszerezhető Nagy-Kanizsán a szerzőnél és Fischl F. nyomdájában is. Három részre van osztva az egész könyv: Első része a szőllőtermesztését tárgyalja termesztéstörténeti, bonczolástani, kórgyógytani és vegytani szempontból. Második része a szőllőmivelésről szól. Harmadik része a borkészitését és kezelését, illetőleg a pincze gazdálkodását adja elő. Ezek után a havonkénti teendők hozatnak föl, végetül következik a 4 táblás kimutatás a szőllőfajoknak családjuk szerint leendő könnyebb fölismerhetésére. Bir még 16 fametszvénynyel is, melyek a szőllőleveleket és a szőllőszemeket ábrázolják igen jól találva, ismét azért, hogy a fajokat könnyen lehessen felleini.

A könyvnek tartalma tanulságos, kiállitása csinos, ezért méltán ajánlhatjuk a szőllőmives osztály figyelmébe, egyrészről és leginkább azért, mert ez eddig megjelent müveknek azon egyike, mely csakugyan irányt ád a hazánkban mivelni szokott annyiféle fajoknak családjuk szerint kellő rendszeres osztályozhatására, hogy valahára hazánkban mivelni szokott fajoknak tömkelegén keresztül vergődhessünk, azoknak tábori elnevezésében tisztára jöhessünk és ilyenképen a legalkalmasabb fajokat megválaszthassuk s a szőllőmivelést a virágzás kellő polczára emelhessük. Ily nagy hiányt fog pótolni e könyvecske a szőllőmivelés terén, melyeknek betöltésére az összes nemzetgazdászati szakosztálya régtől hivatva van, s lehet is reménylni, hogy ha a hazai szőllőmives osztálynak képesebb, munkásabb része

vállvetett erővel működend a szőllészet terén e könyvecske értelmében, akkor csakugyan létre fog [illegible] régtől várt országos szőllőmivelési tan, mely egyedüli emeltyűje leend a szőllőmivelésnek és barátainak. Ajánljuk más részről mert is, mert annak értelmében szakügyan szakavatott vincelléreket képezhetni, azért nagyon kivánatos is volna, hogy a falusi iskolamesterek ne csak a nemes gyümölcsfatenyésztésre tanitsák tanoncaikat, hanem e könyv értelmében a szőllőmivelésre is, mert ha jól vesszük a dolgot, a szőllőmivelés mindenkor előnyösebb kenyérkereseti szakmája a munkás osztálynak. Tegyük meg az egyiket és ne mulasszuk el a másikat. Minden nemes törekvés közelismerésre méltó, hasonlóban legyen részes a szerző is, mert alig mult egy éve, 600 o. é. ftot ajánlott a Nagy-Kanizsán létesitendő főgymnasium javára, s már is egy ujabb nemes áldozatkészséggel jelenik meg a jóságos cselekedetek szentegyháza oltáránál, mennyiben e könyvecskéjét és a népnevelés, illetőleg a főgymnasium javára irta.

Isten segitsen minden ily nemes igyekezetü nemzet napszámost, hogy nemzet és haza boldogulhasson.

FARKAS EDE.

Gazdasági tudósitás.

Nagy-Kanizsa, jul. 19. Az aratás jóformán befejeződik s azt vesszük észre, hogy némely termő hely annyi magot sem tüntet elő, mint a mennyi bele vettetett. Mi jegyzünk: Buza 3 frt. 00 kr. — 3 frt. 10 kr. Rozs 2 frt. — 2 frt. 10 kr. Árpa 1 frt 40 — 1 frt 60 kr. Zab 1 frt 20 kr. Kukoricza 2 frt. 20

Kanizsai piaci árak: Borgonya mérője 0 ft. 90 kr. Marhahus fontja 14 kr. Juhhus fontja 10 kr. Sertéshus fontja 18 kr. Uj szalonna mázsája 28 frt — kr. Zsir fontja 34 kr. Lángliszt mázsája 11 ft. 0 kr. Zsemleliszt mázsája 8 frt 00 kr. Kenyérliszt fontja 5 kr. Kukoriczaliszt fontja 3 kr. Uj bor itczéje 8 kr. Ó bor itczéje 16 kr. Sör itczéje 10 kr. Szilva-pálinka itczéje 32 kr. Törkölypálinka itczéje 36 kr. Faggyu mázsája 16 frt. — kr. Öntött faggyugyertya fontja 36 kr. mártott fontja 32 Szappan fontja 20 kr.

Bécsi pénzárfolyam julius 19.

5% metaliques 70.10; 5% nemzeti kölcsön 75.15; bankrészvények 796.— hitelintézeti részvények 177.30; ezüst agio 107.25; arany darabja 5.24½.

Nyilt posta.

J. G.-nak Kaposvár: magánlevelet irtunk; megkapta-e ön?

H.-nak Pécsett: Bereca megbizását teljesitettük; a lapot megrendeltük; mind az előfizetést, mind hirdetési dijakat tessék annak idejében a kiadó hivatalhoz küldeni. Máskor is kérjük szives bizalmát az ügy és saját érdekében.

B. Péternek: Az Ö is jönni fog; a lapot megrendeltük ön számára.

H K. P. S.-nak: Bátran jöhettek Siófokra; van szállás; a fogadóban jó ellátás, az idő is kedvez a fürdésnek, legalább a napokban.

H. J.-nek Kaposvár: Kaptátok a levelet? nézz le a színtér átellenébeni emeletes házba; üdvözletünket küldjük.

Gy. P. Bécsben: Mihelyt kezénünk, azonnal teljesitve lesz; megbizása megörvendeztetett.

J. Á.-nak Bellezán: Az utóbbi küldemény is kezünkhöz ért, beosztottuk. Várjuk önt a paradicsomba.

S. L.-nak: A czikk nagyon hosszu, s nem is időszerü.

*** Pesten: A virágcsokor e hó 14-én elment, gondolom, méltó Füredhez; a kitünő szép és jó dinnyét köszönjük. Az irtakat mind meghivtuk izlelésére.

P. G.-nak: Hogy vagy? óhajtva várjuk soraidat.

Felelős szerkesztő: ROBOZ ISTVÁN.

HIRDETÉSEK.

2735/1865 (2—3)

Hirdetvény.

Gáál János hitelezőinek összehivása! Somogy megye polg. törvényszéke mint telekkönyvi hatóság részéről közhirré tétetik, hogy Weiss Mánesnek Gáál János elleni keresetében a kielégitési végrehajtás utóbbinak a Tót Szt. Györgyi 36. sz. t. j. k.ben foglalt negyed telek birtokára elrendeltetvén, az árverési feltételek s a kielégitési sorrend megállapitása tekintetéből hitelezőknek tárgyalási határnapul folyó évi augustus 16. napjának reggeli 9 órája kitüzetik, mire hitelezők azzal hivatnak meg, hogy meg nem jelenésök esetében a fennebbi ügyletek birólag fognak meg állapittatni.

Egyszersmind felhivatnak mindazok, kik a kijelölt birtokhoz igényt tartanak, azt a fennebbi határidőig ide bejelenteni sietessenek.

Kaposvár, juniushó 11-én 1865.

Somogy megye törvényszéke mint telekkönyvi hatóság.

[illegible]/1865 (2—3)

HIRDETMÉNY.

Öreg Kovács János hitelezőinek összehivása! Somogymegye polgári törvényszéke mint telekkönyvi hatóság részéről közhirré tétetik, hogy [illegible] Öreg Kovács János elleni keresetében a kielégitési végrehajtás utóbbinak a N. korpádi 116. sz. t. j. kvben foglalt negyed telke és † a. bejegyzett birtokára elrendeltetvén, az árverési feltételek s a kielégitési sorrend megállapitása tekintetéből hitelezőknek tárgyalási határnapul f. évi aug. hó 14. ik napjának reggeli 9 órája kitüzetik; mire hitelezők azzal hivatnak meg, hogy meg nem jelenésök esetében a fennebbi ügyletek birólag fognak megállapittatni.

Egyszersmind felhivatnak mindazok, kik a kijelölt birtokhoz igényt tartanak, azt a fennebbi határidőig ide bejelenteni sietessenek.

Kaposvár jun. [illegible] 1865.

Somogymegye törvényszéke mint telekkönyvi hatóság.

[illegible]/1865 (1—3)

HIRDETMÉNY.

Orbán Ferencz hitelezőinek összehivása! Somogymegye polgári törvényszéke [illegible]

[illegible] hó 24 napjának reggeli 9 órája kitüzetik; mire hitelezők azzal hivatnak meg, hogy meg nem jelenésök esetében a fennebbi ügyletek birólag fognak megállapittatni.

Egyszersmind felhivatnak mindazok, kik a kijelölt birtokhoz igényt tartanak, azt a fennebbi határidőig ide bejelenteni sietessenek.

Kaposvár jul. 7 1865.

Somogymegye törvényszéke mint telekkönyvi hatóság.

2615/1865 (1—3)

HIRDETMÉNY.

Pap József hitelezőinek összehivása! Somogymegye polg. törvényszéke mint telekkönyvi hatóság részéről közhirré tétetik, hogy Weisz Ignácznak Pap József elleni keresetében a kielégitési végrehajtás utóbbinak N.-korpádi 37. szám t. j. könyvében foglalt negyed telki és [illegible] a. nemes birtokára elrendeltetvén, az árverési feltételek s a kielégitési sorrend megállapitása tekintetéből hitelezőknek tárgyalási határnapul f. évi augusztus 22-ik napjának reggeli 9 órája kitüzetik; mire hitelezők azzal hivatnak meg, hogy meg nem jelenésök esetében a fennebbi ügyletek birólag fognak megállapittatni.

Egyszersmind felhivatnak mindazok, kik a kijelölt birtokhoz igényt tartanak, azt a fennebbi határidőig ide bejelenteni sietessenek.

Kaposvár, julius 2. 1865.

Somogymegye törvényszéke mint telekkönyvi hatóság.

2140/1865 (2—3)

ÁRVERÉSI hirdetmény.

Somogym. polg. törvényszékének, mint telekkönyvi hatóságnak részéről közhirré tétetik, hogy Ferencz János Jádi lakósnak felperessége alatt, Mencseli Péter jádi lakos elleni [illegible] a jádi község 84 sz. t. jegyzőkönyvében f. 1—10. rendszám alatt foglalt és birólag 1200 frt o. é. becsült ingatlanok Jádi község helyszinén f. év. aug. hó 29. napjának reggeli 9 órájában — mint az első határnapon — elárvereztetni fognak; a második árverési idő, ha netán az elsőn vevő nem találkoznék, f. évi okt. 30 napjának reggeli 9 órájára a helyszinére kitüzetik, azzal hogy akkor fennebb kitüzött ingatlanok a becsáron alól is eladatni fognak.

Az árverési feltételek a törvényszék irodájában mindenkor megtekinthetők.

Kaposvárott, junius 10. 1865.

Somogymegye törvényszéke mint telekkönyvi hatóság.

Elveszett sorsjegy.

Nagy-Kanizsa városának közép utczáján julius [illegible]-án egy „Duna gőzhajózási" sorsjegy [illegible] szám alatt elveszett, a megtaláló kéretik [illegible] Wajdits József könyvkereskedésében [illegible]

Árverési hirdetmény.

Néhai Stangel József kaposvári lakós özvegye szül. Matkovics Katalin hagyatékához tartozó alábjegyzett ingatlan földbirtokok, választott biróság határozata folytán, — alább kitüzött napokban, a hely szinén nyilvános árverezés utján — becsáron el fognak adatni.

1. A kaposvári 152. számu telekjk. 4 hr. sz. alatt Stangl József özvegye szül. Matkovics Katalin nevére bejegyzett szöllő, présház, szántóföld, rét a „Roma" hegyen, területe 2 hold, 1170 négyszög öl f. é. julius 9-én.

2. Ugyan 1-ső pontban hivatkozott tkjkv. 7. hrajzi sz. alatti szöllő-présház, szántóföld és rét az iváufai szöllőhegyen, területe 5 hold 17 négyszög öl julius 16-án.

3. A városi határ, ugy nevezett papsára düllőben fekvő 7 hold szántóföld; 1 hold rét julius 23-án.

4. A kallói berekben fekvő 2 hold rét, julius 30-án.

Mindenkor 3 órakor délután.

Az árverezési feltételek alólirottnál betekinthetők. Kaposvár 1865. junis 16.

Kovachich Öszinte
kik. vál. oszt. birósági tag.

3—3

Fölhivás biztositásra.

A Pesti bistosító intézet alólirt ügynökségének ezennel van szerencséje tudathatni s. t. dohánytermelőkkel, miszerint:

dohány jégkár ellen

[illegible] dij mellett biztosit, a hozzá forduló t. feleket azon kedvezményben részesiti, miszerint ezek a kiszámitandó dijakat csak a dohány beváltásakor tartoznak megfizetni.

Ide vonatkozó bevallásokat elfogad az alólirt főügynökség, valamint ennek minden helybeli és vidéki ügynöke.

Pécsett, 1865. julis hóban.

A Pesti biztositó-intézet Pécsi főügynöksége

HARTMANN ANTAL.

Iroda: Király utcza 43. sz.

PESTI BIZTOSITÓ INTÉZET.

Ezen legfelsőbb helyen engedélyezett

3 millió o értékü forint

alaptőkével biró biztositó-intézet biztositásokat eszközöl:

a) **tüzkárok ellen** lak- és gazdasági épületekre, **gyárakra** a ezekben foglaltató ingó javakra, ugymint: gépekre, gazdasági és ipar-üzleti szerelvényekre, butorokra, állatokra, stb.; továbbá mindennemü mezei termesztményekből álló készletekre, akár födél alatt álljanak azok, akár a szabadban, kazalokban vagy asztagokban.

Biztositás eszközöltetik **házbérbeni veszteség ellen is,** a mennyiben ez az illető épület tüzkárosulása következtében támadhatna;

b) szárazon vagy vizen **szállitott** javakat érhető elemi károk ellen;

c) **jégkárok ellen,** mindennemü mezei termesztményekre nézve, a megállapitott kár teljes értékének megtéritése mellett.

d) **az ember életére** és pedig mindennemü tőke-, kiházasitási és évjáradéki biztositásokat illetőleg. Az enemü biztositások azonban csak később kezdetnek meg.

Az intézet, jelentékeny alaptőkéjével és a biztositásokért befolyó díjösszegek által tökéletes biztositékot nyujt, valamint biztositási föltételei is lehetőleg a közönség előnyére vannak összeállitva.

További értesitések adására, biztositási föladmányok elfogadására s megfelelő kötvények kieszközlésére illetőleg kiszolgáltatására készséggel ajánlkozik.

A „**Pesti biztositó intézet**" pécsi főügynöksége

HARTMANN ANTAL.

Az eddig Somogymegyében felhatalmazott alügynök urak:

Kaposvárott Lajpcsig Antal kereskedő.	Szill Kremsir B. kereskedő.
Szigetvárott Salamon Gyula gyógyszerész.	Tabb Szücs János jegyző.
Hetesen Vikár János ref. lelkész.	Lengyeltóti Mariczay Antal gyógyszerész.
Dombováron Hódi Ferencz állat orvos.	Német Lad Blau Ignácz kereskedő.
N.-Bajom Hordossy Endre jegyző.	Lelle Hebentam Nánd jegyz.
Törökkoppány Koch Ferenc jegyző.	Igal Matissa János jegyző.
Látrány Baliko László tanitó.	Marczaly Istl Sándor kereskedő.
Toponár Hatos Károl jegyző.	Réthely Panck H. kereskedő.
Karád Jobst György gyógyszerész.	Baros Kohnth Samu gyógyszerész.
	Szulok Fröhlich J. jegyző.

(1—8)

Pesti biztositó-intézet.

Alaptőke 3 millió osz. ért. forint.

A fentnevezett biztositó-intézet alulirt főügynöksége biztositásokat eszközöl:

a) **tüzkárok ellen:** lakházakra, gyárokra, butorokra és mezei termesztményekből álló készletekre, valamint

házbérbeni veszteség ellen is;

b) **szárazon és vizen** szállitott javakat érhető elemi károk ellen;

c) **jégkárok ellen,** mindennemü földtermesztményekre nézve.

Az életbiztositási üzlet később fog megkezdetni.

A biztositási feltételek lehetőleg a közönség előnyére vannak összeállitva.

Bővebb értesitéssel szolgál és biztositási föladmányokat elfogad

a „**Pesti biztositó intézet**" pécsi főügynöksége

HARTMANN ANTAL.

Iroda: Nagy utcza: (1—6)

Wajdits József kiadó, lap- és nyomda tulajdonos Nagy-Kanizsán.